

Л. Кондратова

МИСТЕЦТВО

5 клас

Матеріали до проведення уроків
мистецтва для пілотних шкіл закладів
загальної середньої освіти

Кондратова Л.Г.

К 64 Мистецтво : конспекти уроків для пілотних шкіл закладів загальної середньої освіти: 5 кл. / Л.Г. Кондратова. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2021. — __ с.

ISBN 978-966-10-

У посібнику подано методичні рекомендації, календарно-тематичне планування та розробки уроків з інтегрованого курсу «Мистецтво. 5 кл.», зміст яких відповідає Державному стандарту базової середньої освіти, модельній навчальній програмі «Мистецтво (інтегрований курс). 5-6 класи» авторки Кондратової Л.Г. (гриф МОН України, наказ № __ від __).

Для вчителів пілотних шкіл освітньої галузі «Мистецтво», студентів педагогічних навчальних закладів.
УДК 371.32:7

ЗМІСТ

1. Вступ _____ с.
2. Витяг із модельної програми «Мистецтво (інтегрований курс). 5-6 класи» авторки Кондратової Л.Г. (2021 р.)
3. Календарно-тематичне планування уроків мистецтва в 5 класі _____ с.
4. Поурочні розробки «Мистецтво. 5 клас» _____ с.
5. Пісенний репертуар _____ с.

Вступ

Виклики часу в період освітніх реформ зумовлюють потребу в підготовці вчителя мистецьких дисциплін до реалізації нового змісту шкільної мистецької освіти, які зазначені в Державному стандарті загальної освіти, модельних освітніх програмах, методичних рекомендаціях МОН України щодо викладання мистецьких дисциплін у новому 2021-2022 навчальному році, упровадження нового змісту мистецької освіти в пілотних закладах загальної середньої освіти НУШ (згідно з наказом МОН України).

Викладання мистецтва в 5 класах у пілотних закладах загальної середньої освіти органічно продовжує ідеї реалізації Концепції Нової української школи, які було розпочато в початковій школі, та орієнтує сучасного вчителя мистецтва на підвищення професійного рівня й розвиток комплексу професійних компетентностей, пошуку нових технологій, форм і методів викладання мистецтва для учнів початкової школи.

Пропонований методичний посібник розраховано для вчителів пілотних шкіл освітньої галузі «Мистецтво», котрі викладають предмет «Мистецтво» (інтегрований курс) у 5 класах пілотних загальноосвітніх шкіл. До змісту посібника входять: методичні рекомендації, календарно-тематичні та поурочні плани з добіркою творчих завдань до кожного уроку, а також додатки з текстом пісенного репертуару.

Посібник укладено на основі Державного стандарту базової середньої освіти, модельної навчальної програми «Мистецтво (інтегрований курс). 5-6 класи» авторки Кондратової Л.Г. (гриф МОН України, наказ № ___ від ___).

На допомогу вчителю подано пісенний репертуар (для уроків мистецтва в 5 класі), витяг із освітньої програми модельної навчальної програми «Мистецтво (інтегрований курс). 5-6 класи» авторки Кондратової Л.Г. Посібник містить календарно-тематичне планування для вчителів мистецтва, які працюють за модельною програмою Кондратової Л.Г. «Мистецтво. 5-6 класи», подано поурочні плани-конспекти з описом творчих завдань та ігор, розроблених авторкою до кожного уроку.

Витяг із модельної навчальної програми «Мистецтво (інтегрований курс). 5-6 класи» авторки Кондратової Л.Г. (2021 р.)

Вимоги щодо обов'язкових результатів навчання, які забезпечує вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво».

I. Метою мистецької освітньої галузі є цілісний розвиток успішної особистості учня у процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-

творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

II. Компетентнісний потенціал мистецької освітньої галузі

1. Вільне володіння державною мовою.

Уміння: грамотно висловлювати українською мовою в усній чи письмовій формі свої враження від мистецтва; чітко формулювати судження, міркування; дискутувати щодо мистецьких явищ та інформації про мистецтво, отриманої з різних джерел; ділитися творчими ідеями, коментувати та оцінювати власні художні результати і творчість інших осіб; шукати художню літературу та літературу мистецького спрямування для читання й пізнання нового та отримання задоволення.

Ставлення: усвідомлення національної ідентичності через українське і світове мистецтво; цінування української мови як основи національного мистецтва (літератури, театру, кіно тощо); готовність активно користуватися українською мовою під час спілкування на теми мистецтва.

2. Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами.

Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) мовою.

Уміння: грамотно висловлювати в усній і письмовій формі свої враження від мистецтва; чітко формулювати судження, міркування із застосуванням відповідної лексики; дискутувати щодо мистецьких явищ та інформації про мистецтво, отриманої з різних джерел; ділитися творчими ідеями, коментувати та оцінювати власні художні результати і творчість інших осіб; добирати художню літературу та літературу мистецького спрямування для читання й пізнання нового та отримання задоволення.

Ставлення: усвідомлення своєї етнічної самобутності та української національної ідентичності; сприйняття культурного різноманіття світу через мистецтво.

Здатність спілкуватися іноземними мовами.

Уміння: використовувати іншомовні джерела інформації про мистецтво та іншомовну мистецьку термінологію.

Ставлення: шанування культурного різноманіття, усвідомлення широких можливостей у творчій діяльності зі знанням іноземних мов; усвідомлення необхідності популяризації іноземними мовами культурних надбань України.

3. Математична компетентність.

Уміння: застосовувати математичні поняття і категорії як інструменти під час створення художніх робіт; використовувати математичні знання для пояснення художньої виразності творів, логіки, структури художньої форми; аналізувати твори мистецтва та створювати власні художні твори за правилами художньої композиції; здійснювати у разі потреби розрахунки для встановлення пропорцій, відношень між величинами, створення об'ємно-просторових композицій, запису ритму, створення сценічних композицій

тощо; створювати сценічні композиції, різноманітні художні продукти із використанням медіаресурсів; актуалізувати за допомогою мистецтва математичні поняття і категорії; вибудовувати логіку презентації власних проєктів.

Ставлення: усвідомлення взаємозв'язків математики і мистецтва як універсальних мов на прикладах творів різних видів мистецтва; усвідомлення взаємозумовленості художньо-образного та математичного мислення у становленні особистості; розуміння впливу художнього пізнання на розвиток математичних здібностей і вмінь.

4. Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій.

Уміння: спостерігати і відтворювати довкілля в художніх образах засобами різних видів мистецтва; аналізувати роль людини в соціокультурному просторі та її відображення в мистецтві; використовувати технічні засоби для втілення художніх ідей з урахуванням постійного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій; застосовувати знання з природничих наук та використовувати природні ресурси для творчості; застосовувати мистецькі знання і вміння для естетизації навколишнього середовища, розширювати діапазон емоційних переживань через сприйняття довкілля.

Ставлення: сприйняття довкілля і знання з природничих наук як об'єктів для художньо-образної інтерпретації; розуміння естетичних якостей технічних винаходів, усвідомлення взаємовпливу знань природничих наук, техніки, технологій і мистецтва (на прикладі дизайну, ландшафтної архітектури, звукозаписів, сценічних ефектів тощо), художнє осмислення людського досвіду.

5. Інноваційність.

Уміння: виявляти креативність у різних сферах життєтворчості, критично оцінювати та інтерпретувати явища культури з урахуванням взаємодії традицій та інновацій; пропонувати неординарні способи виконання творчих завдань, розвивати критичне мислення щодо власної художньо-творчої діяльності; генерувати і впроваджувати нові мистецькі ідеї у різних сферах життєдіяльності.

Ставлення: відкритість до інновацій і передбачення їхнього позитивного результату, ініціативність щодо участі в мистецьких заходах, творенні нових культурних продуктів; прагнення творчої самореалізації, вираження креативності; відповідальність за особистий і спільний результат у мистецьких проєктах; виявлення прагнення до сталості результату, мультиплікаційності результату; демонстрування впевненості в собі, визначення перспективи діяльності.

6. Екологічна компетентність.

Уміння: використовувати взаємодію “людина — природа” для вираження мистецькими засобами власних емоцій, почуттів, переживань; запобігати негативним впливам інформації на власний емоційний стан; поширювати засобами мистецтва ідеї свідомого споживання.

Ставлення: усвідомлення необхідності гармонійної взаємодії людини і довкілля; сприйняття довкілля як об'єкта для художньо-образної інтерпретації, виявлення емоційно-ціннісного ставлення до життєвого простору, сприйняття природи як естетичного об'єкта.

7. Інформаційно-комунікаційна компетентність.

Уміння: застосовувати цифрові технології для створення, презентації і популяризації художніх образів, мистецьких ідей; визначати художню цінність цифрового контенту; добирати та опрацьовувати художню інформацію у пошуково-дослідницькій і соціокультурній діяльності для пізнання і творення мистецтва; переводити художню інформацію з цифрового формату в нецифровий і навпаки; використовувати інформаційні технології для здобуття мистецької інформації та формування власного мистецького простору; вирізняти маніпулятивну квазімистецьку інформацію, запобігати негативним інформаційно-технологічним впливам на власний культурний розвиток; оцінювати художню якість створеного цифрового продукту.

Ставлення: усвідомлення естетичного потенціалу цифрових технологій для художньо-творчого самовираження, обробки, поширення мистецьких творів і здійснення віртуальних мистецьких подорожей; розуміння ролі мистецьких засобів у впливі медіатекстів на свідомість людини.

8. Навчання впродовж життя.

Уміння: визначати власні художні інтереси та потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких явищ і процесів; сприяти розвитку інтересу до мистецтва протягом життя; розвивати емоційний інтелект; вибудовувати перспективу художнього самовдосконалення, планувати та організовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва, самовираження через мистецтво; критично оцінювати та аналізувати результати власної творчої діяльності, раціонально використовувати час для задоволення культурних потреб; здобувати, опрацьовувати мистецьку інформацію.

Ставлення: усвідомлення власних потреб і досягнень у художньому самовираженні; побудова позитивних векторів власної життєвої стратегії; поглиблення власної мотивації творити, інтелектуально розвиватися, зокрема у процесі художнього пізнання; розуміння місії мистецтва у власному житті та впливу мистецької діяльності на успішну самореалізацію, психологічну стабільність; виявлення готовності до пошуку нових способів художнього пізнання; отримання задоволення від спілкування за допомогою мистецтва в різних культурних середовищах.

9. Громадянські та соціальні компетентності.

Громадянські компетентності.

Уміння: виробляти активну позицію у творенні естетичного середовища; ефективно взаємодіяти для реалізації громадських мистецьких проєктів; критично аналізувати та оцінювати мистецькі явища як засіб впливу на формування громадянського суспільства; брати участь у

культурному житті України, бути причетним до соціокультурних, суспільних та історичних процесів.

Ставлення: шанування національної ідентичності через пізнання українського мистецтва у світовому контексті; усвідомлення причетності до соціокультурних, суспільних та історичних процесів; розуміння значення загальнолюдських цінностей; дбайливе ставлення до народних мистецьких традицій рідного краю та виявлення поваги до надбань інших культур; виявлення активної громадянської позиції у збереженні культурного різноманіття, в утвердженні рівності як основи демократії та визнання особливостей різних культур; шанування досягнень українців у мистецькій і науково-дослідницькій діяльності.

Соціальні компетентності.

Уміння: визначати роль мистецтва в соціокультурному просторі; оцінювати соціально-економічні результати культурної діяльності; виявляти партнерські якості, солідарність, зацікавлення в спільному розв'язанні соціальних проблем засобами мистецтва; підтримувати громадські проекти в культурній сфері.

Ставлення: розуміння важливості мистецтва для соціального розвитку, виявлення поваги до прав і свобод людини як загальнолюдських цінностей, зокрема до свободи слова і думки, втілених у мистецтві; готовність брати участь у волонтерському русі, зокрема в мистецько-просвітницькій діяльності.

10. Культурна компетентність.

Уміння: орієнтуватися в культурному різноманітті, визначати вияви взаємодії між різними культурами та усвідомлювати їхній внесок у сталий розвиток суспільства; аналізувати способи вираження і передачі ідей у різних культурах за допомогою мистецтва; розвивати власну емоційно-почуттєву сферу на основі сприйняття мистецтва і художньо-творчої діяльності; інтерпретувати, давати естетичну оцінку явищам і об'єктам навколишнього середовища; створювати художні образи засобами різних видів мистецтва; продукувати ідеї та реалізувати їх; відповідально ставитися до інтелектуальної і культурної власності; визначати різні способи художньої комунікації між суб'єктами мистецького діалогу; розуміти значення комунікації в креативних індустріях.

Ставлення: усвідомлення загальнолюдських, естетичних і художніх цінностей, транслятором яких є мистецтво різних регіонів світу; виявлення пошани до мистецького надбання українського народу і гордості за нього, поваги і толерантного ставлення до культурного різноманіття регіонів світу; усвідомлення власної ідентичності у світовій культурній спадщині; потреба пропагування національної культури через власну мистецьку діяльність; розуміння необхідності збереження художнього надбання людства; розуміння важливості естетичних чинників у повсякденному житті.

11. Підприємливість та фінансова грамотність.

Уміння: визначати цілі, планувати і досягати їх; виявляти творчу ініціативу і сприяти її реалізації, зокрема через утілення в практичній

художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); використовувати в пошуковій діяльності різні джерела інформації; працювати в команді для виконання художньо-творчих завдань з урахуванням основ культурного менеджменту; знаходити мистецькі форми самовираження в креативних індустріях (економічній діяльності); пояснювати на прикладах реалізації мистецьких проєктів, фестивалів, виставок значення інвестицій у культуру; оцінювати практичне втілення мистецьких проєктів; реалізовувати мистецькі проєкти; презентувати власні надбання.

Ставлення: виявлення активності в процесі пізнання мистецтва; усвідомлення важливості творчої діяльності для самореалізації особистості; прагнення участі в мистецьких заходах і подіях; засудження плагіату; виявлення здатності мислити творчо; сприйняття мистецького твору як форми самовираження людини; демонстрування готовності до партнерства у творчому процесі, самостійності та мобільності у творенні ідей та прийнятті рішень; генерування нових ідей та ініціатив, втілення їх у життя для забезпечення власного добробуту і розвитку суспільства.

III. Базові знання

Мистецька грамотність: художня творчість; твір мистецтва; художній образ як категорія мистецтва; види мистецтва; засоби виразності різних видів мистецтва; загальномистецький словник (тема/сюжет, ритм, гармонія, композиція, контраст, форма тощо); жанри мистецтва; художні стилі й напрями; зміст і смисл у творі мистецтва; читання мистецького тексту; народне і професійне мистецтво; автентичність; стилізація; взаємодія/синтез мистецтв; дизайн; новітні технології в мистецтві; медіамистецтво; взаємовплив мистецтва і науки; культурне різноманіття.

Мистецька діяльність: художня ідея та її втілення; креативність; способи творення художніх образів у різних видах мистецтва; виконавство (хор, соло, ансамбль, гра на музичних інструментах, танець; акторська майстерність тощо); творення візуальних/аудіовізуальних образів (малювання, ліплення, просторове проєктування, декоративні техніки/художні ремесла, екранні образи тощо); мистецький проєкт; мистецькі професії; мистецтво і технології (штучний інтелект, робототехніка тощо).

Мистецька комунікація: вплив мистецтва на особистість; діалог у мистецтві; емоційне та раціональне в мистецтві; форми зберігання мистецтва (усна традиція, запис художнього тексту (нотного, хореографічного, літературного тощо), екранізація, аудіо-, фото-, відеофіксація, музейний простір, колекціонування тощо); медіатекст; сучасні способи і засоби художньої комунікації; нові виміри існування мистецьких творів (інтерактивність, мультимедійність, масмедійність, гіпертекст тощо); сучасні комунікаційні та комунікативні технології; джерела інформації про мистецтво.

Освітня мета вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво. 5-6 класи»

Метою програми є цілісний різнобічний розвиток успішної особистості учня у процесі формування мистецької грамотності опанування мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації в міжкультурному комунікаційному просторі; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в сфері мистецької діяльності та комунікації; розкриття творчого потенціалу, залучення до культурних мистецьких подій та процесів в Україні.

Досягнення поставленої мети досягається за умови дотримання таких **завдань загальної мистецької освіти:**

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб;
- формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв;
- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;
- стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації;
- розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів з мистецької освітньої галузі, які передбачають, що учень:

- опановує різні види, жанри та стилі мистецтва, інтерпретує художні образи, набуває досвіду емоційних переживань, розвиває ціннісне ставлення до мистецтва;
- розвиває художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва;
- пізнає себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами, розвиває емоційний інтелект;
- використовує інформаційне й цифрове середовище у власній творчості та художній мистецькій комунікації.

Для досягнення очікуваних результатів навчання учнів з мистецької освітньої галузі програмою пропонуються такі **види мистецької діяльності:**

Музична складова інтегрованого курсу

Сприймання творів мистецтва

Сприймання та інтерпретація різних видів і жанрів творів музичного мистецтва. Аналіз музичної мови, засобів виразності художніх образів, втілення художньої ідеї в творах, способів творення художніх образів у

музичних творах, розпізнавання музичних творів, тембрів голосів та тембрів музичних інструментів на слух тощо. Розпізнавання на слух, зорово базових засобів художньої виразності різних видів і жанрів мистецтва, наведення прикладів творів. Сприймання, інтерпретація та аналіз творів театрального, хореографічного мистецтва, кіномистецтва (в т.ч. мультиплікації), циркового мистецтва як прикладів синтезу мистецтв.

Створення художніх образів у процесі виконавської мистецької діяльності
Виконання пісень

Створення художніх образів у процесі виконання пісень (хором, соло, ансамблем, без супроводу — а капела, з акомпанементом, під фонограму), набуття досвіду здійснення вокальної мелодійної та ритмічної імпровізації.

Музикування

Створення художніх образів у процесі музикування-гри на музичних інструментах (традиційних та/або електронних музичних інструментах), набуття досвіду здійснення інструментальної, ритмічної імпровізації.

Рухи під музику

Створення художніх образів у процесі виконання рухів під музику, набуття досвіду здійснення танцювальної творчості (пластичної імпровізації, пластичного інтонування).

Театралізація, інсценізація, ігрова та проєктна діяльність

Створення художніх образів у процесі інсценізації пісень, в театралізованій творчості, набуття досвіду здійснення театралізованої імпровізації, розвиток акторської майстерності, розвиток творчих здібностей в ігровій діяльності, участь у створенні мистецьких проєктів тощо.

Образотворча складова інтегрованого курсу

Сприймання творів мистецтва

Сприймання та інтерпретація різних видів і жанрів творів образотворчого мистецтва (графіки, живопису, скульптури, архітектури, фотомистецтва, дизайну). Сприймання та інтерпретація народних творів художніх промислів та ремесел, творів декоративно-ужиткового мистецтва. Аналіз засобів виразності художніх образів, втілення художньої ідеї у творах, способів творення художніх образів, художньої мови в творах образотворчого мистецтва різних видів та жанрів.

Мистецька художньо-творча діяльність: художньо-творче самовираження в різних видах образотворчої мистецької діяльності: тренувальні вправи, творчі завдання.

Виконання тренувальних, навчальних вправ

Виконання короточасних тренувальних вправ, оволодіння різними образотворчими техніками, створення ескізів, схем; відпрацювання основних елементів для подальшої творчої мистецької діяльності, підготовка до виконання творчих завдань: вправи в повітрі, вправи олівцем, вправи фарбами, вправи на засвоєння прийомів ліплення, виконання ескізів, виконання композиційних схем, аналіз пропорцій, будови тіла, аналіз натурної постановки, пояснення послідовності дій.

Практична мистецька діяльність, виконання творчих мистецьких завдань

Втілення художньої ідеї в процесі мистецької діяльності. Виявлення креативності та набуття досвіду в способах творення художніх образів у різних видах, жанрах образотворчого мистецтва (графіки, живопису, скульптури, архітектури, фотографії, дизайну, декоративно-ужиткового мистецтва тощо). Набуття практичних навичок і досвіду створення візуальних образів (малювання, ліплення, розпис, декорування, просторове проектування тощо), дотримання основних законів композиції, зображень об'єктів навколишнього світу різними засобами, оволодіння різними образотворчими техніками, створення схем, ескізів, аналіз пропорцій, виконання завдання різними засобами і способами (експериментування, поєднання, візуалізація різними художніми засобами для реалізації мистецьких ідей).

Ігрова та проектна діяльність

Участь у мистецьких проектах, пізнання мистецьких професій, залучення до творчих ігрових видів діяльності.

Тематична структура програми інтегрованого курсу «Мистецтво» (5–6 класи)

Адаптаційний цикл базової середньої освіти

5-6 класи

70 годин на рік (2 години на тиждень), з них 8 годин — резервний час.

5 КЛАС

У СВІТІ МИСТЕЦТВА

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета/ інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
Тема I. Мистецька азбука		
Мистецька азбука/ Музична складова		
<p style="text-align: center;"><i>Мистецька грамотність</i></p> <p>1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва</p> <p>Пізнає та описує особливості мови різних видів мистецтва, засобів художньої виразності різних видів музичного мистецтва; пояснює та розпізнає засоби художньої виразності різних видів і жанрів музичного мистецтва, розуміє взаємозв'язок різних видів мистецтва.</p> <p>Наводить приклади, порівнює твори, засоби художньої виразності різних видів, жанрів музичного мистецтва; розрізняє засоби виразності музичного мистецтва.</p> <p>Виявляє обізнаність у засобах художньої виразності музичного мистецтва; орієнтується в особливостях різних видів мистецтва рідного краю.</p>	<p>Музична азбука. Музика як вид мистецтва. Музичне мистецтво в колі мистецтв. Різновиди музичного мистецтва. Народне і професійне музичне мистецтво.</p> <p>Засоби художньої виразності музичного мистецтва: звуки (шумові, музичні), мелодія, гармонія, лад, ритм, темп, тембр, діапазон, регістр, динаміка, інтонація тощо.</p> <p>Музичний художній образ. Музична форма. Калейдоскоп художніх образів та музичних форм в інструментальній та вокальній музиці.</p> <p>У світі музичних інструментів. Роль музичних інструментів у створенні художнього образу.</p> <p>Знайомство з видами та жанрами</p>	<p>Оволодіння основами музичної грамотності. Знайомство із засобами художньої виразності музичного мистецтва, видами формами та жанрами музичного мистецтва.</p> <p>Знайомство з музичними інструментами, творчістю композиторів.</p> <p>Знайомство з музикою для дітей, музикою до дитячих кінофільмів, мультфільмів.</p> <p>Оволодіння музичною грамотою (за необхідністю для мистецької діяльності). Участь у бесідах, обговореннях, читання мистецького тексту, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок здійснення досліджень під керівництвом учителя.</p>

Мистецька діяльність

2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва

Сприймає твори мистецтва, інтерпретує твори вербально і залучає невербальні засоби. Виокремлює виразні засоби у творах різних видів мистецтва для пояснення власного враження та висловлює власне ставлення до творів мистецтва. Застосовує у процесі вербальної інтерпретації відповідну термінологію. Пояснює цінності, закладені в художньому творі, та коментує своє ставлення до них. Наводить приклади зв'язків між видами мистецтва, мистецтва з життям.

Бере участь у виконавській творчості: співає, зокреманародні пісні та їхні обробки (в хорі/ансамблі/соло), грає на елементарних музичних інструментах. Відтворює характерні особливості сценічного персонажа в мовленні, міміці, пластиці тіла.

Імпровізує художніми засобами для реалізації власної мистецької ідеї (вокальна, інструментальна, ритмічна, пластична, театральна імпровізація). Поєднує засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду.

Спостерігає, досліджує довкілля, використовує результати спостережень у мистецькій діяльності: музикування, пластичні рухи, використовує художню літературу для створення власних творів мистецтва, бере участь у проєктній діяльності.

Мистецька комунікація

3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту

Оцінює власні мистецькі здобутки та власну творчість; демонструє власні досягнення, презентує результати власної творчості публічно.

Взаємодіє з іншими особами через мистецтво, бере участь у мистецьких і дослідницьких проєктах, долучається до мистецьких заходів; регулює власний емоційний стан засобами мистецтва; пояснює свої вподобання.

Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації, поширює простий мистецький медіатекст під керівництвом учителя або інших осіб.

музичного мистецтва на прикладах шедеврів інструментальної та вокальної музики. Музика для дітей. Палітра художніх образів в музичних творах для дітей. Музика в дитячих кінофільмах та мультфільмах. Музика в театрі. Оглядове знайомство з жанрами музичних творів у театрі, кіно, мультиплікації.

Зміст і смисл, теми/сюжети творів музичного мистецтва. Знайомство з творчістю композиторів авторів музичних творів.

Особливості мистецьких професій, пов'язаних з різними видами музичного мистецтва.

Сприймання, інтерпретація творів мистецтва, здійснення аналізу, інтерпретацій та критичного оцінювання творів мистецтва.

Виконання пісень (в тому числі й народних та їхніх обробок) хором, соло, ансамблем, формування навичок і набуття досвіду та здійснення вокальної (мелодійної), інструментальної ритмічної імпровізації. Музикування, створення музичного супроводу, інструментальної ритмічної імпровізації. Виконання пластичних рухів під музику, пластична імпровізація.

Театралізована творчість, ігрова діяльність, участь у створенні мистецьких проєктів.

Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації.

Мистецька азбука/ Образотворча складова

Мистецька грамотність

1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва

Пізнає засоби художньої виразності різних видів образотворчого мистецтва; розпізнає базові засоби художньої виразності різних видів і жанрів мистецтва, наводить приклади творів.

Розпізнає характерні риси різних видів образотворчого мистецтва; розрізняє засоби художньої виразності і наводить приклади творів образотворчого мистецтва; характеризує особливості технік виконання творів образотворчого мистецтва.

Мистецька діяльність

2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва

Аналізує, інтерпретує і критично оцінює засоби художньої виразності в творах різних видів і жанрів образотворчого мистецтва; передає враження від творів вербально/невербально (різними художніми засобами); застосовує у процесі вербальної інтерпретації знайому термінологію.

Пояснює цінності, закладені в творах образотворчого мистецтва, та коментує своє ставлення до них; встановлює зв'язки між видами мистецтва, мистецтвом і життям. Творить різними засобами, в різних художніх техніках і матеріалах; виконує зображення, зокрема замальовки з натури і за уявою, розробляє ескізи тощо; застосовує різні прийоми, художні техніки, матеріали, формати, засоби дизайну, обирає способи/засоби творення художніх образів у різних видах образотворчого мистецтва.

Виявляє ініціативність у втіленні творчого задуму, імпровізує (експериментує, поєднує, візуалізує тощо) художніми засобами для реалізації власної мистецької ідеї, реалізує їх самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб, бере участь у проєктній діяльності.

Мистецька азбука. Народне і професійне мистецтво. Види образотворчого мистецтва.

Графіка, живопис, скульптура, архітектура як види образотворчого мистецтва.

Засоби художньої виразності різних видів образотворчого мистецтва (графіки, живопису, скульптури, архітектури).

Художній образ в образотворчому мистецтві.

Оглядове знайомство з жанрами різних видів образотворчого мистецтва.

Твори образотворчого мистецтва для дітей. Палітра художніх образів у творах образотворчого мистецтва для дітей. Роль образотворчого мистецтва в дитячих кінофільмах та мультфільмах. Взаємозв'язок образотворчого мистецтва та театру.

Оглядове знайомство з фотомистецтвом та різними видами дизайну.

Зміст і смисл, теми/сюжети творів образотворчого мистецтва. Знайомство з творчістю митців у різних видах образотворчого мистецтва. Особливості мистецьких професій, пов'язаних з різними видами образотворчого мистецтва.

Пізнання явищ мистецтва; засвоєння відповідної мистецької термінології.

Оволодіння мистецькою термінологією образотворчого мистецтва, знаннями про засоби виразності різних видів образотворчого мистецтва. Участь у бесідах, обговореннях, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок, здійснення досліджень під керівництвом учителя.

Сприймання, інтерпретація творів образотворчого мистецтва, здійснення аналізу, інтерпретації і критичного оцінювання художньої мови та художніх образів у творах мистецтва.

Виконання тренувальних, навчальних вправ.

Практична мистецька творча діяльність і з втілення художньої ідеї, набуття досвіду в способах творення художніх образів у різних видах образотворчого мистецтва.

Створення візуальних образів (малювання, ліплення, просторове проєктування тощо).

Експериментування, поєднання, візуалізація різними художніми засобами для реалізації мистецьких ідей, дотримання основних законів композиції, зображень об'єктів навколишнього світу різними засобами. Участь у мистецьких проєктах, пізнання мистецьких професій.

Мистецька комунікація

3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту

Оцінює власні мистецькі здобутки; оцінює власні успіхи і досягнення, зауважує помилки та частково самостійно виправляє їх.

Демонструє, презентує результати власної творчості публічно; взаємодіє з іншими особами через мистецтво, бере участь в обговоренні творів мистецтва, мистецьких і дослідницьких проєктах, долучається до мистецьких заходів. Висловлює свою думку в обговореннях творів мистецтва; регулює власний емоційний стан засобами образотворчого мистецтва, добирає та оцінює джерела інформації про мистецтво: визначає з допомогою вчителя чи інших осіб джерела інформації про мистецтво.

Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації.

Тема II. У колі народних та професійних митців

**У колі народних та професійних митців /
Музична складова**

Мистецька грамотність

1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва

Пізнає та описує, пояснює та розпізнає засоби художньої виразності народного та професійного музичного мистецтва.

Розрізняє види і наводить приклади українського фольклору (музичного, танцювального, ігрового тощо); виявляє обізнаність у календарно-обрядових дійствах як прообрази видів мистецтва, особливостях народних пісень і танців, народних музичних інструментів, розпізнає і наводить приклади професійних музичних творів.

Орієнтується в особливостях народного мистецтва рідного краю; орієнтується в особливостях мистецьких професій народного і професійного музичного мистецтва (композитори, виконавці, майстри музичних інструментів тощо).

Народне і професійне мистецтво. Характерні ознаки народного та професійного мистецтва.

У колі народних митців. Музичне народне мистецтво як різновид музичного мистецтва. Засоби художньої виразності музичного народного мистецтва, їхня роль у створенні художніх образів.

Види українського фольклору. Українські народні музичні інструменти та їхні майстри. Інструментальна та вокальна народна музика: народна пісня, народний танець, народні інструментальні твори тощо. Народні традиції й обряди. Народний український театр-вертеп. Історія народу в мистецтві. Дитячий музичний фольклор. Зміст і смисл, теми/сюжети творів

Пізнання народного та професійного музичного мистецтва:

Оволодіння засобами художньої виразності, характерними ознаками різних видів і жанрів народного й професійного музичного мистецтва.

Оволодіння музичною грамотою (за необхідністю для мистецької діяльності). Участь у бесідах, обговореннях, читання мистецького тексту, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок здійснення досліджень під керівництвом учителя.

Мистецька діяльність

2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва

Сприймає, аналізує, інтерпретує та критично оцінює художні образи в творах музичного народного та професійного мистецтва; інтерпретує твори вербально і залучає невербальні засоби. Творить різними засобами і способами; обирає способи/засоби творення художніх музичних народних образів; бере участь у виконавській творчості за власним вибором і вподобанням: співає в хорі/ ансамблі/ соло, грає на традиційних та/або електронних музичних інструментах; імпровізує, поєднує засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду.

Естетично перетворює навколишнє середовище: використовує результати спостережень у мистецькій діяльності: музикування, пластичні рухи; пропонує власні ідеї, реалізує їх самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб, зокрема з урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій, використанням знань і умінь з інших освітніх галузей, бере участь у проєктній діяльності.

Мистецька комунікація

3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту

Оцінює власні мистецькі здобутки та власну творчість; демонструє власні досягнення, презентує результати власної творчості публічно.

Взаємодіє з іншими особами через мистецтво, бере участь у мистецьких і дослідницьких проєктах, долучається до мистецьких заходів; регулює власний емоційний стан засобами мистецтва; пояснює свої вподобання.

Створює мистецький медіатекст у процесі художньої комунікації, поширює простий мистецький медіатекст під керівництвом учителя або інших осіб.

музичного народного мистецтва. Калейдоскоп жанрів народної вокальної та інструментальної музики.

Особливості мистецьких професій народного музичного мистецтва (виконавці, майстри музичних інструментів), форми запису художнього музичного тексту творів музичного народного мистецтва.

У колі професійних митців музичного мистецтва. Характерні риси різних видів музичного мистецтва (вокальної, інструментальної музики).

Калейдоскоп жанрів професійної музики (вокальної та інструментальної) на прикладах шедеврів музичного мистецтва. Характерні ознаки та художні образи вокальної та інструментальної музики.

Сольний і хоровий спів. Типи голосів. Різновиди вокальних ансамблів та хорових колективів.

Різновиди інструментальних ансамблів та оркестрів. Тембри інструментів симфонічного оркестру.

Зв'язок народної та професійної музики. Зміст і смисл, теми/сюжети творів професійних митців музичного мистецтва. Творчість композиторів — авторів музичних творів, які вивчаються.

Сприймання, інтерпретація музичних творів народного та професійного мистецтва, аналіз, інтерпретації і критичне оцінювання змісту, тем/сюжетів, особливостей засобів виразності в творах народного та професійного мистецтва. Сприймання особливостей художніх образів творів, характерних ознак інструментальних, вокальних, фольклорних творів музичного мистецтва.

Виконання народних пісень та їхніх обробок (хором, соло, ансамблем), набуття досвіду здійснення вокальної (мелодійної) та ритмічної імпровізації.

Музикування, створення музичного супроводу, інструментальної ритмічної імпровізації. Виконання пластичних рухів під музику, пластична імпровізація. Театралізована творчість, ігрова діяльність, участь у створенні мистецьких проєктів.

Здійснення мистецької комунікації через пізнання себе у взаємодії з різноманітними мистецькими об'єктами на основі оцінювання власних мистецьких здобутків; розвиток емоційного інтелекту, використання інформаційного середовища у власній творчості та художній комунікації.

**У колі народних та професійних митців/
Образотворча складова**

Мистецька грамотність

1. Пізнання різних видів мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва

Пізнає особливості засобів художньої виразності різних видів народних художніх промислів та художніх ремесел, засобів виразності видів й жанрів різних видів образотворчого мистецтва. Наводить приклади творів; пояснює засоби виразності художнього образу у творах народних художніх промислів та художніх ремесел; наводить приклади творів різновидів образотворчого мистецтва (графіка, живопис, скульптура, фотографія, дизайн, декоративно-ужиткове мистецтво тощо).

Розпізнає характерні риси різних видів українських народних художніх промислів та художніх ремесел; розрізняє види і засоби виразності, наводить приклади українських народних художніх промислів та художніх ремесел, характеризує особливості технік виконання творів та різновидів творів образотворчого мистецтва (графіка, живопис, скульптура, фотографія, дизайн, декоративно-ужиткове мистецтво тощо).

Народне і професійне мистецтво. Характерні ознаки народного та професійного мистецтва.

У колі народних митців. Види українських народних художніх промислів та художніх ремесел: гончарство, кераміка, декоративний розпис, ткацтво, писанкарство, художня обробка каменю, дерева, шкіри, вишивка, бісероплетіння тощо.

Засоби виразності в різновидах народних художніх промислів та художніх ремесел. Художні образи в творах народних художніх промислів та художніх ремесел.

Зміст і смисл, теми/сюжети творів у різних видах українських народних художніх промислів та художніх ремесел.

У колі професійних митців образотворчого мистецтва. Різновиди образотворчого мистецтва (графіка, живопис, скульптура, декоративно-ужиткове мистецтво тощо). Засоби художньої виразності в образотворчому мистецтві.

Пізнання явищ мистецтва; засвоєння відповідної мистецької термінології. Пізнання засобів художньої виразності народних художніх промислів та художніх ремесел, знання про їхню класифікацію. Оволодіння термінологією (за необхідністю для мистецької діяльності). Участь у бесідах, обговореннях, читання мистецького тексту, робота з підручником, самостійна пошукова діяльність, початкові етапи з набуття навичок здійснення досліджень під керівництвом учителя.

Мистецька діяльність

2. Художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва

Аналізує, інтерпретує і критично оцінює художні образи в творах різних видів народних художніх промислів та художніх ремесел та творах професійного мистецтва; цілісно охоплює увагою твір під час сприймання, керує увагою; передає враження від творів вербально/невербально (різними художніми засобами); застосовує у процесі вербальної інтерпретації знайому термінологію, пояснює цінності, закладені в творах, та коментує своє ставлення до них.

Творить різними засобами і способами; виконує зображення, розробляє ескізи розпису, орнаменту; застосовує різні прийоми, художні техніки з урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій; виявляє ініціативність у втіленні творчого задуму; використовує елементи українського народного мистецтва в художній творчості; імпровізує, створює зображення під час експерименту з кольорами, лініями, формами, естетично перетворює навколишнє середовище і презентує власні спостереження, використовує знання й уміння з інших освітніх галузей, бере участь у проектній діяльності.

Мистецька комунікація

3. Пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту

Оцінює власні мистецькі здобутки; оцінює власні успіхи і досягнення, зауважує помилки та частково самостійно виправляє їх. Демонструє, презентує результати власної творчості публічно; взаємодіє з іншими особами через мистецтво, бере участь в обговоренні творів мистецтва, мистецьких і дослідницьких проектах, долучається до мистецьких заходів. Висловлює свою думку в обговореннях творів мистецтва; регулює власний емоційний стан засобами образотворчого мистецтва, добирає та оцінює джерела інформації про мистецтво: визначає з допомогою вчителя чи інших осіб джерела інформації про мистецтво.

Графіка. Види графіки, техніки, засоби художньої виразності графіки. Калейдоскоп жанрів графічних творів. Художні образи та композиція в графіці.

Живопис. Види живопису; властивості кольору, засоби художньої виразності живопису. Калейдоскоп жанрів живопису. Художні образи та композиція в живописі.

Скульптура, види скульптури, матеріали техніки, засоби художньої виразності скульптури.

Декоративно-ужиткове мистецтво та його види. Засоби художньої виразності, матеріали, техніки, види орнаментів.

Оглядове знайомство з видами і жанрами фотомистецтва і дизайну.

Основні види композиції у творах образотворчого мистецтва.

Професійні твори у народній стилістиці.

Творчість і здобутки авторів творів образотворчого мистецтва. Мистецькі професії, пов'язані з видами образотворчого мистецтва.

Сприймання, інтерпретація творів народних художніх промислів і художніх ремесел та професійних творів образотворчого мистецтва. Виконання тренувальних, навчальних вправ, оволодіння різними образотворчими техніками, створення ескізів, схем; відпрацювання основних елементів орнаменту, ліплення, підготовка до виконання творчих завдань.

Виконання творчих завдань різними засобами і способами із застосуванням різних прийомів, художніх технік, матеріалів, форматів, імпровізація з кольорами, лініями, формами з урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій. Набуття практичних навичок щодо застосування різних технік, прийомів та матеріалів для реалізації творчого задуму в декоративних композиціях, створення розписів, орнаментів. Участь у мистецьких проєктах, пізнання мистецьких професій.

Презентація результатів власної творчості публічно, пояснення задуму.

Обговорення особливостей використання засобів виразності в своїх роботах. Презентація робіт у колективних виставках творчих робіт, оцінювання та обговорення результатів колективної творчості.

**КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ УРОКІВ
МИСТЕЦТВА В 5 КЛАСІ
за модельною програмою «Мистецтво» Кондратової Л.Г.
для пілотних шкіл**

І тема. МИСТЕЦЬКА АЗБУКА (32 години)

16 уроків

№ Тема уроку	Основні поняття для ознайомлення	Твори для сприймання та виконання Практична робота
Уроки № 1-2 У колі мистецтв	<p>Види мистецтва, загальна класифікація. Музика як вид мистецтва. Музичне мистецтво в колі мистецтв. Значення музики в житті людей (в побуті, медіапросторі). Поняття композитор, виконавець, слухач. Карта мистецької мандрівки.</p>	<p><i>Сприймання:</i> М.Лисенко. «Баркарола» («Пливе човен») для фортепіано. «Пісня ельфа» у виконанні Ф. Шеррі (скрипка), Р. Ловланда (фортепіано). <i>Виконання:</i> Пісня «Сонце, літо» (слова і музика Тараса і Наталії Лучанко).</p>
	<p>Образотворче мистецтво у колі мистецтв. Зв'язок образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтв. Значення образотворчого мистецтва в житті людей (в побуті, медіапросторі). Митець, глядач. Інсталяція. Особливості мистецької подорожі у 5 класі.</p>	<p>Світлини, репродукції творів мистецтв, які мають тісний зв'язок з образотворчим мистецтвом. Репродукції картин, світлини із зображеннями творів образотворчого мистецтва, що передають настрій літа. <i>Практична асоціативна робота «Літній настрій».</i></p>

Уроки № 3-4 Розмаїта палітра музичного та образотворчого мистецтва	<p>Різновиди музичного мистецтва: народне і професійне музичне мистецтво. Вокальна та інструментальна музика. Звуки музики (шумові, музичні), діапазон, регістр.</p>	<p><i>Сприймання:</i> Й.С. Бах. Арія з оркестрової сюїти № 3. С.Рахманінов. «Вокаліз» для голосу та оркестру. Музична вікторина «Розпізнай шумові звуки». Перегляд відеоролика «Музичні та шумові звуки». Музична вікторина «Розпізнай регістр музики». К. Хачатурян. «Галоп» з балету «Чиполіно» (за вибором).</p> <p><i>Виконання:</i> Пісня «Сонце, літо» (слова і музика Тараса і Наталії Лучанко).</p>
	<p>Види образотворчого мистецтва: графіка, живопис, скульптура, архітектура, дизайн, декоративно-ужиткове (прикладне) мистецтво, фотомистецтво. Форма. Природа як джерело натхнення митця.</p>	<p>Репродукції картин, світлини із зображеннями творів образотворчого мистецтва, що яскраво репрезентують його видовий поділ.</p> <p><i>Практична асоціативна робота</i> «Листкові фантазії» (перетворення контурів листя дерев у різні асоціативні образи).</p>
Уроки № 5-6 Народні витоки мистецтва	<p>Вокальна музика. Народна пісня. Сольний спів. Поняття а капела, соло, дует, ансамбль. Народні витоки мистецтва, будова народної пісні.</p>	<p><i>Сприймання:</i> Українські народні пісні «Ой попід гай зелененький» (вокальний дует), «Ой у лузі при лужечку» (у виконанні Н. Матвієнко). Народна пісня в сучасній обробці (на вибір вчителя).</p> <p><i>Виконання:</i> «Розкажу про Україну» (муз. О. Злотника, сл. О. Вратарьова).</p>
	<p>Декоративно-ужиткове (прикладне мистецтво).</p>	<p>Світлини із зображеннями творів декоративно-ужиткового мистецтва, що яскраво репрезентують його різновиди.</p>

	<p>Видовий поділ. Стилзація та контраст як основні засоби виразності в декоративно-ужитковому мистецтві. Декоративна композиція.</p>	<p><i>Аплікаційна робота з кольорового паперу «Килимок».</i></p>
<p>Уроки № 7-8 Прекрасне у простому</p>	<p>Вокальна музика. Камерно-вокальна музика. Сольний, ансамблевий спів. Пісня. Романс. Музичний супровід.</p>	<p><i>Сприймання:</i> М.Лисенко. Романс «Минають дні». «Пісня про рушник» (сл. А. Малишка, муз. П. Майбороди) у виконанні Тоні та Ніни Матвієнко. Ансамблева пісня (на вибір вчителя).</p> <p><i>Виконання:</i> «Розкажу про Україну» (муз. О. Злотника, сл. О. Вратарьова).</p>
	<p>Графіка. Види графіки. Образ у графіці. Засоби художньої виразності графіки: крапка, лінія, штрих, пляма. Лінійний рисунок та силуетне зображення.</p>	<p>Репродукції графічних творів мистецтва та світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у графіці залежно від їхнього призначення.</p> <p><i>Практична робота</i> «Лінія. Чарівні перетворення».</p>
<p>Уроки № 9-10 Осінні образи в музиці та живописі</p>	<p>Вокальна музика. Хорова музика. Види хорових колективів. Тембри голосів.</p>	<p><i>Сприймання:</i> Українська народна пісня «Іди, іди, дощику», обробка Є.Ляшка, виконує дитячий хор. Українська народна пісня «Дощик накрапає» у виконанні народного хору. Уривок із хорової кантати «Осінь» Б. Лятошинського з циклу «Пори року».</p> <p><i>Виконання:</i> «Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка).</p>

	Живопис. Види живопису: станковий, монументальний, декоративний, театральнo-декораційний, мініатюра, іконопис. Колір як засіб виразності у живописі. Поєднання теплих та холодних кольорів у живописі як засіб відтворення глибини простору.	Репродукції живописних творів мистецтва та світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у живописі. <i>Практична пейзажна робота за уявою «Барви осені».</i>
Уроки № 11-12 Мистецтво форм	Інструментальна музика. Камерно-інструментальна музика. Фортепіанна музика. Соло, дует. Музична форма. Однoчастинна, дво- та тричастинна форми.	<i>Сприймання:</i> П.І. Чайковський. Мелодія для скрипки та фортепіано. С. Рахманінов. Прелюдія № 5 (соль-мінор). Твори для фортепіано різних форм (за вибором вчителя). <i>Виконання:</i> «Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка).
	Скульптура. Види скульптур. Об'єм як засіб виразності в скульптурі. Об'ємна геометрична форма як основна складова скульптурного зображення.	Світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у скульптурі. <i>Зображення в об'ємі «Осінній натюрморт. Дари осені».</i>
Уроки № 13-14 Мистецький ансамбль	Інструментальна музика. Камерно-інструментальна музика. Ансамблева. Види ансамблів. Симфонічна музика.	<i>Сприймання:</i> Л. ван Бетховен. Квартет до-мінор для струнного квартету (I частина). В.А. Моцарт. Квартет ре-мажор для флейти і струнних інструментів. В.А. Моцарт. Уривок із симфонії № 41 «Юпітер» (I частина). <i>Виконання:</i> Пісня «Планета

		дитинства» Д. Пташинської.
	Архітектура. Види архітектури. Засоби виразності архітектури. Архітектурний ансамбль. Метод загородження як засіб відтворення глибини простору.	Світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ в архітектурі. <i>Багатопланова аплікаційна робота</i> з готового шаблону із доопрацюванням кольоровими олівцями та фломастерами «Погляд на місто із вікна авто».
Уроки № 15-16 Мистецтво і сучасність	Вокально-інструментальна музика. Комп'ютерна музика.	<i>Сприймання:</i> Українська народна пісня «Місяць на небі» у виконанні Національної капели бандуристів України. Пісня «Співає Соломія» у виконанні вокально-інструментального ансамблю «SoloMia». Комп'ютерна музика (на вибір вчителя). <i>Виконання:</i> Пісня «Планета дитинства» Д. Пташинської.
	Використання новітніх технологій у сучасному мистецтві. Дизайн і його види. Артдизайн, комп'ютерний дизайн. Фотомистецтво як вид сучасного мистецтва. Композиційний центр. Фотоколаж.	Світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у дизайні, фотомистецтво як вид візуального мистецтва. <i>Колективна творча робота:</i> фотоколаж «Моя мистецька Україна».

ПОУРОЧНІ ПЛАНИ-КОНСПЕКТИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ В 5 класі

І семестр

Тема 1. АЗБУКА МИСТЕЦТВА (32 год.)

Урок 1.

Тема уроку. У колі мистецтв

Мета уроку:

- ознайомити з маршрутом подорожі в Країні музичного мистецтва, надати знання про загальну класифікацію видів мистецтва, розглянути особливості музики як виду мистецтва, ознайомити зі зв'язками та взаємодією музичного мистецтва з іншими видами мистецтв в загальному колі мистецтв, надати уявлення про різновиди музичного мистецтва та значення музики в житті людей (в побуті, медіапросторі), ознайомити з поняттями композитор, виконавець, слухач, баркарола, ознайомити з творчістю М. Лисенка;
- розвивати вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати свої власні музичні враження від прослуханого твору, розвивати вміння створювати музичний супровід до пісні на шумових інструментах;
- виховувати інтерес до слухання класичної музики та виконання дитячих пісень українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок введення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композитора М.Лисенка та авторів пісні.

Основні поняття для засвоєння: Види мистецтва, загальна класифікація. Музика як вид мистецтва. Музичне мистецтво в колі мистецтв. Музичне мистецтво, його різновиди, значення музики в житті людей (в побуті, медіапросторі). Поняття композитор, виконавець, слухач.

Твори, що вивчаються на уроці:

М. Лисенко. «Баркарола» («Пливе човен») для фортепіано.

«Пісня ельфа» у виконанні Ф. Шеррі (скрипка), Р. Ловланда (фортепіано).

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	<p>Мотивація до навчання.</p> <p>Пригадування, де учні стикалися з мистецтвом під час літніх канікул.</p>	3 хв
2.	Новий матеріал	<p style="text-align: center;"><i>Звучить музика. Що виникає в уяві людини, яка її слухає?</i></p> <p>Музика своїм звуковим потоком, пульсацією ритму, мелодією звертається до людини і викликає в неї почуття та емоції. Так слухач уявляє музичний образ, який створив композитор.</p> <p>Робота зі схемою «Карта подорожі Країною музичного мистецтва».</p> <p>Слово «му́зика» (від грецького <i>μουσική</i> — «мистецтво муз») — мистецтво організації музичних звуків.</p> <p>Музичне мистецтво — це вид мистецтва, в якому твори складаються за допомогою організованих музичних звуків.</p> <p>Музику записують нотами й виконують на музичних інструментах або голосом. Вона буває інструментальною, що виконується на інструментах, та вокальною, що виконується голосом.</p> <p>Мистецький словничок: Поняття: Композитор створює музичний твір та записує його за допомогою нотних знаків. Виконавці виконують твір на музичних інструментах або голосом. Слухач сприймає музичний твір відповідно до своїх поглядів, смаків, досвіду.</p>	1 хв

3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	М. Лисенко. «Баркарола» («Пливе човен») для фортепіано. «Пісня ельфа» у виконанні Ф. Шеррі (скрипка), Р. Ловланда (фортепіано).	5 хв
		Аналіз твору мистецтва. Що вам нагадує музика? Який її характер? Доберіть слова-характеристики до мелодії твору. - Яку картину ви уявляєте під час слухання музики? Які засоби виразності створюють імітацію рухів човна? Поміркуйте. - Чому музика нагадує пісню? Опишіть словами-характеристиками мелодію музичного твору.	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1	<i>Вокальна діяльність</i>	Виконання поспівки «Наше літо промайнуло». Придумування продовження поспівки.	2 хв
		Розучування пісні «Сонце, літо» (слова та музика Тараса і Наталії Лучанко).	5 хв
		Виконання пісні під акомпанемент.	2 хв
4.2.	<i>Творча діяльність</i>	Хмара слів «Музична літня хмаринка» — створення власної музичної літньої хмаринки з фіксуванням у ній назв пісень і музичних творів, які літом найбільше вразили.	10 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «Музична подорож Країною музичного мистецтва».	4 хв
4.5	<i>Музикування</i>	Створення музичного супроводу до пісні на шумових інструментах.	2 хв
5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «У колі мистецтв». Оцінювання власної творчої діяльності та діяльності інших учнів. Визначення власних емоцій від уроку.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Яку роль відіграє музичне мистецтво у колі мистецтв? Поміркуйте. Як пов'язане музичне мистецтво з літературою, образотворчими видами мистецтв, театром, мультиплікацією та кіномистецтвом? Розкажіть про свої	1 хв

		враження від уроку.	
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

Урок 2.

Тема уроку. У колі мистецтв

Мета уроку:

— ознайомити з мандрівною картою в Країні візуальних мистецтв, повторити правила роботи з інструментами, надати уявлення про види образотворчого мистецтва та розглянути взаємозв'язки образотворчих видів мистецтва з музикою, театром, літературою, кіномистецтвом, мультиплікацією, розглянути значення образотворчого мистецтва в житті людей (в побуті, медіапросторі), ознайомити з поняттями митець, глядач;

— розвивати вміння учнів уважно переглядати світлини та репродукції картин, розрізняти види образотворчих мистецтв, висловлювати власні мистецькі враження від перегляду творів образотворчого мистецтва та обирати слова-характеристики до художнього образу кожного з творів, розвивати вміння створювати композиції «Літні спогади» — техніка виконання олівці, пастель за вибором учнів;

— виховувати інтерес до творів образотворчого мистецтва, в яких утілено образи літа.

Тип уроку: комбінований, урок уведення в тему.

Обладнання: інструменти для роботи з малюнками, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації картин, мультимедійна презентація, приклади робіт з образом літа, які переглядаємо на уроці.

Основні поняття для засвоєння: Види образотворчого мистецтва. Образотворче мистецтво в колі мистецтв. Значення образотворчого мистецтва в житті людей (в побуті, медіапросторі). Поняття митець, глядач.

Твори, що вивчаються на уроці: Перегляд творів образотворчого мистецтва на тему «Літо, спогади» (на вибір вчителя).

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
---	---------------------	-------	------------------

1.	Організаційний момент	<p>Мотивація до навчання.</p> <p>Пригадайте, що вам відомо про образотворче мистецтво. Які види мистецтв входять до кола образотворчих мистецтв? В чому їхні особливості? За допомогою яких художніх технік вам найбільше подобається створювати свої творчі роботи? Поясніть, чому.</p>	3 хв
2.	Новий матеріал	<p>Повторення правил роботи з інструментами на уроках.</p> <p>Робота зі схемою: Розгляньте карту-схему «Карта мандрівки Країною візуальних мистецтв». Які станції вас зацікавили і чому?</p> <p>Мистецький словничок: Образотворче мистецтво — мистецтво, що втілює художні образи на площині (графіка, малярство тощо) та в просторі (скульптура). До видів образотворчого мистецтва зараховують: архітектуру, живопис, скульптуру, графіку, декоративно-ужиткове мистецтво, дизайн, фотомистецтво тощо. Митець, мисткиня — людина, яка займається будь-яким із видів мистецтва. Глядач — той, хто споглядає, сприймає твори образотворчого мистецтва.</p>	2 хв
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	<p>Перегляд творів образотворчого мистецтва на тему «Літо, спогади» (на вибір вчителя.)</p> <p>Аналіз творів мистецтва. Розгляньте художні твори, в яких утілено образ літа. До яких видів образотворчого мистецтва належить кожна</p>	6 хв 2 хв

		робота? Висловіть свої міркування про засоби виразності, які використали митці.	
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1.	<i>Творча діяльність</i>	Створення тематичної композиції «Літні спогади». Послідовність виконання: 1. На вертикально розміщеному аркуші паперу за допомогою пензля довільно розміщуємо різноколірні краплі гуаші, які, на вашу думку, могли б передати настрій літа. 2. За допомогою пластмасової чи пластикової лінійки, шляхом протягування згори донизу аркуша, створюємо барвисту площину. 3. Уважно розгляньте створену вами барвисту площину та уявіть, які з літніх вражень вона вам нагадує. За допомогою маркера деталізуйте свою композицію, надавши їй завершеності.	14 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	<i>Гра «Мистецьке інтерв'ю»:</i> уявіть себе журналістами та візьміть інтерв'ю у своїх друзів на тему «Мої улюблені види образотворчого мистецтва». Визначте разом найулюбленіший вид образотворчого мистецтва в класі, а підказкою вам буде схема.	4 хв
5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «Образотворче мистецтво у колі мистецтв». Демонстрація власних досягнень.	3 хв

6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Назвіть відомі вам картини, в яких утілено образ літа.	3 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

Урок 3.

Тема уроку. Розмаїта палітра музичного та образотворчого мистецтва

Мета уроку:

— ознайомити з видами музичного мистецтва: народна і професійна музика, розглянути особливості вокальної та інструментальної музики, ознайомити з музичною мовою як виразником образного змісту твору, повторити засоби художньої виразності музичного мистецтва, дати уявлення про поняття: звуки (шумові, музичні), діапазон, регістр;

— розвивати вміння учнів уважно слухати музику та давати характеристику творам музичного мистецтва й художньому образу на прикладі музичних творів, висловлювати власні музичні враження від прослуханого музичного твору, розвивати вміння розрізняти на слух музичні та шумові звуки, регістр музики та тембри музичних інструментів, виконувати пісню під фонограму, виконувати музичний супровід до пісні на шумових інструментах;

— виховувати інтерес до слухання інструментальної музики та виконання дитячих пісень українських сучасних композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композиторів, авторів пісні.

Основні поняття для засвоєння: Види музичного мистецтва: народна і професійна музика. Вокальна та інструментальна музика. Музична мова як виразник образного змісту твору. Загальна класифікація засобів художньої виразності музичного мистецтва. Поняття: звуки (шумові, музичні), діапазон, регістр.

Твори, що вивчаються на уроці: Й.С. Бах. Арія із оркестрової сюїти № 3. Вокаліз на тему музичного твору (або С. Рахманінов. «Вокаліз»). К. Хачатурян. «Галоп» із балету «Чиполіно» (за вибором).

Музична вікторина. Розпізнай шумові звуки. Гра «Розпізнай звучання музичного інструмента». Перегляд відеоролика «Музичні та шумові звуки». Музична вікторина «Розпізнай регістр музики». Сучасна ритмічна танцювальна музика на ударних інструментах (на вибір вчителя).

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Мотивація до навчання. Чи любите ви музику? Яку музику ви слухаєте найчастіше? Чи знаєте ви історію про виникнення музики?	3 хв
2.	Новий матеріал	Історія виникнення музики дуже давня. Вчені вважали, що музика виникла із інтонації збудженого мовлення або співу птахів і тварин, від ритмів роботи первісних людей, їхніх звукових сигналів або магічних заклинань. За версією однієї з них, музика як вид мистецтва виникла на основі танцю, що спирається на ритм. Існують міфи різних народів про музику як могутню силу, що здатна керувати природою, приборкувати тварин та зцілювати людей. Ще Піфагор застосував музику для лікування людей. Давні мислителі Платон та Аристотель будували цілу систему музичного виховання. Люди з давніх часів створювали різні музичні інструменти. В Африці, Південній Америці, Азії декілька сторіч тому корпусом для струнних інструментів був звичайний гарбуз, а в арабському інструменті ребабе — панцир черепахи. Стародавні рибалки всіх країн виготовляли інструменти з мушлі, гончарі — з глиняних горщиків. Ще в Стародавньому Китаї, в старій Індії під струнами ставили дерев'яні видовбані чаші та коробки — відкриті або закриті, обтягнуті зміною шкірою, а в античному світі та середньовічній Європі для	6 хв

інструментів брали фігурні корпуси, склеєні із зігнутих дощечок. Приблизно п'ять тисяч років тому асирійці та вавилоняни виготовили чотириструнний інструмент з дерев'яним корпусом — перший зразок знаменитої багатострунної лютні...

Мистецький словничок:

Народна музика — це традиційна музика різних народів та регіонів, часто передається з покоління в покоління усно. До **народної музики** належать народні пісні, інструментальні твори та музика до танців. **Професійна музика** — це музика, яку створюють композитори; вона написана в певному жанрі, музичній формі, має свої засоби виразності та відображає музичний образ, який створив її автор. Музику записують за допомогою нот та виконують на музичних інструментах або голосом. Її поділяють на **інструментальну**, що виконується на інструментах, та **вокальну**, яка виконується голосом.

Повторення матеріалу: Пригадайте, як «говорить» музика. Які елементи музичної мови вам знайомі? Що ви можете розповісти про них? Елементи музичної мови: мелодія, ритм, темп, тембр, лад, регістр.

Музична мова музики є виразником образного змісту твору.

Головним виражальним засобом музики є **звук**. Саме музичний звук відрізняється від будь-якого іншого звуку або шуму. Він є оброблений, тобто фіксований за висотою та довготою. *Звуки створюють мелодію* музичного твору.

Усі звуки поділяють на шумові та музичні.

На світі багато різних звуків, ми завжди чуємо: шарудіння, дзюрчання води, рипіння гілок, сюрчання коника. Це звуки-шуми. Шум може бути приємний або неприємний, залежно від нашого

		<p>настрою. Інколи ми говоримо «шум дощу», а інколи — «музика дощу». Шуми не можна перетворити на ноти, хоча багато музичних інструментів навчилися наслідувати їх.</p> <p>Музичні звуки — основоположний елемент музичного мистецтва, який має висоту, тембр, гучність і тривалість.</p> <p><i>Музична вікторина</i> — розрізнення звуків за висотою, тембром, гучністю й тривалістю.</p> <p>У музиці розрізняють звуки з визначеною висотою звуку (звуки переважної більшості музичних інструментів, а також спів) та звуки з невизначеною висотою звуку (звуки ряду ударних інструментів).</p> <p>Кожен голос та музичний інструмент має свій діапазон. Слово «діапазон» (diapason) грецького походження та означає «через все», тобто — у музиці — через усі звуки. Під музичним діапазоном розуміється відстань від найнижчого звуку, який може відтворити інструмент чи голос, до найвищого.</p> <p>Регістр — це ділянка звукового діапазону музичного інструмента або співацького голосу, що мають однаковий тембр. Розрізняють високий, середній та низький діапазони.</p>	
3.	<p>Сприймання та інтерпретація мистецтва</p>	<p>Й.С. Бах. Арія із оркестрової сюїти № 3. С. Рахманінов «Вокаліз» для голосу і оркестру.</p> <p><i>На вибір вчителя:</i></p> <p>Музична вікторина. Розпізнай шумові звуки. Гра «Розпізнай звучання музичного інструмента». К. Хачатурян. «Галоп» із балету «Чиполіно» (за вибором вчителя).</p> <p>Перегляд відеоролика «Музичні та шумові звуки».</p> <p>Музична вікторина «Розпізнай регістр музики». Сучасна ритмічна танцювальна музика на ударних інструментах (на вибір вчителя).</p>	3 хв

		Аналіз творів інструментальної та вокальної музики. Аналіз характеру та засобів виразності творів. Розпізнавання характеру мелодії твору та звучання музичних інструментів на слух.	3 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1	<i>Вокальна діяльність</i>	Виконання поспівки «Ми щасливі діти»	2 хв
		Виконання пісні «Сонце, літо» (слова і музика Тараса і Наталії Лучанко).	4 хв
		Виконання пісні під фонограму. Вигадайте танець-імпровізацію під мелодію пісні та виконайте його лише руками, сидячи за партою.	2 хв
4.2.	<i>Творча діяльність</i>	Завдання на вибір вчителя: Добір кольорів до музики.	3 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «Музичні та шумові звуки». Розрізнення музичних та шумових звуків на слух. Озвучування картинки.	4 хв
		Гра «Визначаємо регістр музики». Розпізнавання регістру музики на прикладах уривків з музичних творів. К. Хачатурян. «Галоп» з балету «Чиполіно» (за вибором вчителя).	4 хв
4.5	<i>Музикування</i>	Музикування на металофоні, синтезаторі, шумових інструментах «Я — композитор/композиторка». «Музичні звуки» (звуковидобування на металофоні під час проведення гри). Створення музичного супроводу до пісні.	2 хв
5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «Види мистецтва». Оцінювання творчої діяльності. Визначення власних емоцій від творчої діяльності.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Які різновиди музичного мистецтва ви знаєте? Чим відрізняються музичні від шумових звуків? Наведіть приклади. Які регістри ви знаєте? В чому особливість музичних звуків, які їхні характеристики?	1 хв

7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв
----	----------------	--------------------------------------	------

Урок 4.

Тема уроку. Розмаїта палітра музичного та образотворчого мистецтва

Мета уроку:

— ознайомити з поняттям види образотворчого мистецтва та розглянути особливості таких видів мистецтва, як графіка, живопис, скульптура, архітектура, фотомистецтво, дизайн, декоративно-ужиткове (прикладне) мистецтво, повторити відомі засоби художньої виразності творів образотворчого мистецтва;

— розвивати вміння учнів розпізнавати види образотворчого мистецтва на прикладах творів, розпізнавати техніки виконання творів образотворчого мистецтва на прикладах шедеврів, розвивати вміння перетворювати контури листя дерев у різні асоціативні образи, розвивати вміння визначати власні емоції від творчої діяльності;

— виховувати інтерес до творів різних видів образотворчого мистецтва.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: інструменти для роботи з малюнками, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації картин, мультимедійна презентація, портрети митців, чії роботи переглядаємо на уроці, зображення прикладів робіт із прикладами різних видів образотворчого мистецтва.

Основні поняття для засвоєння: Види образотворчого мистецтва: графіка, живопис, скульптура, архітектура, дизайн, декоративно-ужиткове (прикладне) мистецтво, фотомистецтво. Форма. Природа як джерело натхнення митця.

Твори, що вивчаються на уроці: Перегляд відеоролика «Види образотворчого мистецтва». Перегляд репродукцій картин графіки, живопису, світлин із шедеврами скульптури, архітектури, дизайну, фотомистецтва (на вибір вчителя).

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
---	---------------------	-------	------------------

1.	Організаційний момент	Мотивація до навчання. Чи любите ви малювати, ліпити, конструювати? Які види творчих робіт вам подобаються найбільше?	3 хв
2.	Новий матеріал	Мистецький словничок: Образотворче мистецтво — мистецтво, що втілює художні образи на площині (графіка, малярство тощо) та в просторі (скульптура). До видів образотворчого мистецтва зараховуємо графіку, живопис, скульптуру, архітектуру, фотомистецтво, дизайн, декоративно-ужиткове (прикладне) мистецтво тощо. Кожен із видів образотворчого мистецтва має певні засоби художньої виразності творів образотворчого мистецтва.	2 хв
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	Перегляд репродукцій картин графіки, живопису, світлин із шедеврами скульптури, архітектури, дизайну, фотомистецтва (на вибір вчителя).	3 хв
		Аналіз засобів виразності та технік виконання творів образотворчого мистецтва.	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1.	<i>Творча діяльність</i>	Вправа визначаємо техніку виконання робіт.	3 хв
		Робота зі схемою «Види образотворчого мистецтва».	2 хв
		Виконання творчої роботи Практична асоціативна робота «Листкові фантазії» (перетворення контурів листя дерев у різні асоціативні образи).	11 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	3 хв

4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «Матеріали та обладнання». Пригадуємо інструменти, якими користуються митці для створення своїх творів. У гостях у художників-графіків та живописців, в гостях у скульпторів, архітекторів та майстрів декоративного мистецтва. Розпізнаємо спочатку їх за малюнками, потім за пантомімою-підказкою на основі міміки, жестів.	2 хв
5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «Види образотворчого мистецтва». Визначення власних емоцій від роботи над композиціями з природних матеріалів. Демонстрація власних досягнень.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Визначення власних емоцій від роботи над композицією з природних матеріалів. Назвіть відомі вам техніки виконання робіт, якими користуються професійні митці.	2 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	3 хв

Урок 5.

Тема уроку. Народні витоки мистецтва

Мета уроку:

— ознайомлення з поняттям вокальна музика, надати уявлення про різновиди вокальної музики, надати уявлення про камерно-вокальну музику на прикладах пісні як жанру вокальної музики, надати уявлення про народну пісню та різницю між народною та професійною піснею, будовою пісні, ознайомити з поняттям мелодія як елементом музичної мови, розглянути ролі

мелодії і супроводу в музичних творах та їхній зв'язок із характером музики, надати уявлення про будову народної та професійної пісні;

— розвивати вміння учнів уважно слухати музику та висловлювати власні музичні враження від прослуханого вокального твору та добирати слова-характеристики до прослуханого твору, розвивати вміння створювати музичний супровід до пісні;

— виховувати інтерес до слухання класичної музики та виконання дитячих пісень українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композиторів, чиї твори вивчаються на уроці.

Основні поняття для засвоєння: Вокальна музика. Народна пісня. Сольний спів. Поняття а капела, соло, дует, ансамбль. Народні витoki мистецтва, будова народної пісні.

Твори, що вивчаються на уроці:

Українські народні пісні «Ой попід гай зелененький» (вокальний дует), «Ой у лузі при лужечку» (у виконанні Н. Матвієнко). Народна пісня в сучасній обробці (на вибір вчителя). Пісня «Розкажу про Україну» (муз. О. Злотника, сл. О. Вратарьова).

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Мотивація до навчання. Перегляд презентації «Вокальна музика та її різновиди».	3 хв
2.	Новий матеріал	Мистецький словничок: Вокальна музика – це різновид музичного мистецтва, твори якого виконуються голосом. Співак або вокаліст — людина, що займається співом. Пісня може виконуватись одним виконавцем (соло), двома виконавцями (дует) або ансамблем . Народна пісня — музично-поетичний	1 хв

		жанр фольклору, найбільш поширений вид народної музики Будова народної та професійної пісні. У сучасній популярній музиці пісня стає найпоширенішою музичною формою. Більшість сучасних пісень пишуться в куплетній формі або в простій двочастинній формі, що в популярній музиці називається 32-тактовою формою, або формою <i>aaba</i> . Куплетна форма містить від трьох до п'яти різних секцій, які розташовуються приблизно в такому порядку: вступ, куплет, приспів (рефрен), куплет, приспів (рефрен), інструментальний програш, повторення приспіву. Будова народної пісні зазвичай строфічна.	
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	Українські народні пісні «Ой попід гай зелененький», «Ой у лузі при лужечку» у виконанні Н. Матвієнко.	3 хв
		Аналіз творів музичного мистецтва. Який характер в кожного з творів? Які з вокальних творів мають музичний супровід? Проаналізуйте. Опишіть будову пісні. Чим різняться між собою народна та професійна пісні? Дослідіть.	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1	<i>Вокальна діяльність</i>	Виконання поспівки «Рушничок».	2 хв
		Пісня «Розкажи про Україну» (муз. О. Злотника, сл. О. Вратарьова) — розучування.	6 хв
		Виконання пісні під акомпанемент.	3 хв
4.2.	<i>Творча діяльність</i>	Ілюстрація до пісні. Робота в зошиті.	2 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	3 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «Я — композитор/композиторка». Створюємо власну пісню на вірш: <i>Послухай, як струмок дзвенить, Як гомонить ліщина. З тобою всюди, кожну мить Говорить Україна.</i> <i>П. Осадчук</i>	8 хв
4.5	<i>Музикування</i>	Ритмізація мелодії пісні долонями.	2 хв
5.	Комунікація	Обговорення на тему «Вокальна музика	2 хв

	через мистецтво	та її різновиди». Оцінювання творчої діяльності. Визначення власних емоцій від творчої діяльності.	
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Які види вокальної музики ви знаєте? Чим вони відрізняються? Що таке сольна вокальна музика? Чим відрізняється народна та професійна пісня? Поміркуйте.	2 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

Урок 6.

Тема уроку. Народні витоки мистецтва

Мета уроку:

- ознайомити з різновидами декоративно-ужиткового (прикладного) мистецтва України, пригадати основні центри народного розпису (Петриківка, Опішня, Косів, Яворів) та специфічні особливості кожного з них, ознайомити з поняттями розпис, орнамент; розвивати в учнів уміння та навички використання контрасту та стилізації в прикладній діяльності;
- розвивати вміння учнів визначати засоби виразності декоративного мистецтва та оцінювати композиції декоративних творів, надавати характеристику засобам виразності декоративного розпису та розрізняти зорово види орнаменту, висловлювати власні мистецькі враження від перегляду творів декоративного мистецтва, розвивати вміння створювати різні види орнаментів;
- виховувати інтерес до творів українського народного декоративно-ужиткового (прикладного) мистецтва.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: інструменти для роботи з малюнками, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації картин, мультимедійна презентація, портрети народних майстрів, чий твори переглядаємо на уроці.

Основні поняття для засвоєння: Декоративно-ужиткове (прикладне) мистецтво. Видовий поділ. Стилзація та контраст як основні засоби виразності в декоративно-ужитковому (прикладному) мистецтві. Декоративна композиція.

Твори, що вивчаються на уроці: Світлини із зображеннями творів декоративно-ужиткового (прикладного) мистецтва, що яскраво репрезентують його різновиди.

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Мотивація до навчання. Які різновиди декоративно-ужиткового (прикладного) мистецтва ви знаєте? Чим вас приваблюють твори декоративного народного мистецтва?	3 хв
2.	Новий матеріал	Народне мистецтво — художня колективна творча діяльність народу, що відображає його життя, світогляд і морально-естетичні ідеали. Декоративно-ужиткове (прикладне) мистецтво — це вид образотворчого мистецтва, головною суттю якого є створення й оздоблення художніх виробів, які мають практичне призначення в побуті. Декоративне мистецтво охоплює численні види художньої практики. Види декоративно-ужиткового мистецтва: килимарство, бісероплетіння, вишивка, розпис, різьба по дереву, каменю, лозоплетіння, гончарство, ткацтво тощо. Вироби різних видів народного декоративно-ужиткового (прикладного) мистецтва виготовляли: з дерева, металу, лози, каменю тощо. Українці прикрашали символами одяг, предмети побуту, оздоблювали розписом оселю, посуд,	2 хв

		<p>виготовляли іграшки, прикраси.</p> <p>Здавна стало розвиватись художнє деревообробництво, художня обробка каменю, гончарство, художня кераміка, художня обробка металу, шкіри, каменю, з'являлись вироби художнього плетіння, в'язання, художнього ткацтва.</p> <p>Поширеним явищем стало килимарство, вишивка, розпис, батик, писанкарство, вибійка, гравіювання, різьблення, карбування, художнє ковальство, витинанки, мереживо, виготовлення виробів з бісеру, емалі, а також меблів, посуду, хатніх прикрас, іграшок, одягу, ювелірних виробів тощо.</p>	
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	Сприймання творів декоративно-ужиткового (прикладного) мистецтва. Світлини на вибір вчителя.	3 хв
		Аналіз творів.	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1.	<i>Творча діяльність</i>	Розрізнення творів декоративно-ужиткового (прикладного) мистецтва за світлинами.	3 хв
		Аплікаційна робота з кольорового паперу «Килимок».	13 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	3 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «Розпізнай вид декоративно-ужиткового (прикладного) мистецтва» — подорож до віртуального музею українського декоративного мистецтва, аналіз творів, розпізнавання видів декоративного мистецтва.	5 хв

5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «Народні джерела мистецтва». Визначення власних емоцій від роботи над композицією. Демонстрація власних творчих досягнень.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Які види декоративно-ужиткового (прикладного) мистецтва ви знаєте? Які види орнаменту вам знайомі?	2 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	3 хв

Урок 7.

Тема уроку. Прекрасне у простому

Мета уроку:

— ознайомити з поняттями вокальна музика, камерно-вокальна музика, ознайомити з поняттями сольний, ансамблевий спів, надати уявлення про жанр пісні, романс, познайомити з поняттям музичний супровід;

— розвивати вміння учнів робити аналіз камерно-вокальної музики, розпізнавати види сольного та ансамблевого виконання, навички розрізняти види музичних супроводів, розрізняти художні образи музичних творів та надавати їм словесну характеристику, висловлювати власні музичні враження від прослуханого твору, розвивати вміння створювати музичний супровід до пісні та виразно виконувати пісню;

— виховувати інтерес до слухання класичної музики, української народної пісні та композиторської пісні у сольному, дуетному та ансамблевому виконанні.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрет композиторів авторів пісні.

Основні поняття для засвоєння: Вокальна музика. Камерно-вокальна музика. Сольний, ансамблевий спів. Пісня. Романс. Музичний супровід

Твори, що вивчаються на уроці:

М. Лисенко. Романс «Минають дні». «Пісня про рушник» (сл. А. Малишка, муз. П. Майбороди) у виконанні Тоні та Ніни Матвієнко. Ансамблева пісня (на вибір вчителя). Поспівка «Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка). Пісня «Розкажу про Україну» (муз. О. Злотника, сл. О. Вратарьова).

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Мотивація до навчання. Розкажіть, чи доводилось вам слухати народну пісню? Назвіть народні пісні.	3 хв
2.	Новий матеріал	Мистецький словничок: Камерно-вокальна музика призначена для виконання голосом у невеликих приміщеннях. <i>Камерний спів</i> передбачає виконання пісень, романсів та інших вокальних творів, переважно солістом або невеликими ансамблями. Вокальні твори розподіляють на сольні пісні, ансамблеві, хорові. В оперному театрі спів пов'язаний із театральним видовищем. Романс — музичний твір для сольного співу з інструментальним супроводом. Романси пишуть на віршований текст ліричного змісту. У романсі завжди виразна мелодія, яка передає розвиток почуттів, викликає відгук у серцях слухачів. Вокальна музика, призначена для співу, виконується із супроводом (інструментальним акомпанементом) або без супроводу (a cappella). Для музичного супроводу використовують фортепіано, орган, будь-який сольний музичний інструмент, інструментальний ансамбль або оркестр.	2 хв

3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	М. Лисенко. Романс «Минають дні». «Пісня про рушник» (сл. А. Малишка, муз. П. Майбороди) у виконанні Тоні та Ніни Матвієнко. Ансамблева пісня (на вибір вчителя).	3 хв
		Аналіз творів мистецтва. Розкажіть про музичні образи в вокальних творах.	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1	<i>Вокальна діяльність</i>	Поспівка «Весела пісня».	2 хв
		Пісня «Розкажи про Україну» (муз. О. Злотника, сл. О. Вратарьова) — виконання.	4 хв
		Запис виконання на диктофон.	3 хв
4.2.	<i>Творча діяльність</i>	Аналіз характеру музичних творів.	5 хв
		Заповнення схеми «Види вокальної музики».	5 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	3 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Таночок-імпровізація до пісні	6 хв
4.5	<i>Музикування</i>	Створення музичного супроводу до твору.	2 хв
5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «Вокальна музика». Оцінювання творчої діяльності. Визначення власних емоцій від творчої діяльності.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Яку музику називають вокальною? Які її особливості? Назвіть види вокальної музики.	2 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

Урок 8.

Тема уроку. Прекрасне у простому

Мета уроку:

— ознайомити із поняттям графіка, ознайомити з видами графіки, ознайомити з засобами художньої виразності графіки: крапка, лінія, штрих, пляма, силует, фактура, ознайомити з творчістю художників-графіків;

— розвивати вміння учнів створювати графічну композицію з силуетними зображеннями, вміння розрізняти різні види графіки та техніки їх створення на прикладах графічних творів, вміння надавати характеристику засобам виразності графічних творів;

— виховувати інтерес до творів графіки та творчості українських художників-графіків.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: інструменти для роботи з малюнками, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації картин, мультимедійна презентація.

Основні поняття для засвоєння: Графіка. Види графіки. Образ у графіці. Засоби художньої виразності графіки: *крапка, лінія, штрих, пляма*. Лінійний рисунок та силуетне зображення.

Твори, що вивчаються на уроці:

Репродукції графічних творів мистецтва та світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у графіці залежно від їхнього призначення.

Практична робота «Лінія. Чарівні перетворення».

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Мотивація до навчання. Як виглядають графічні твори та які їхні особливості? Пригадайте. Що ви знаєте про графіку?	3 хв
2.	Новий матеріал	Мистецький словничок: Графіка (нім. <i>Graphik</i> , від грец. γράφικός — «написаний») — вид образотворчого мистецтва, головним виражальним засобом якого є рисунок, в основі якого лежать крапка, лінія, штрих і пляма. Включає в себе різновиди рисунка та гравюри.	2 хв

		<p>Графічні твори можуть мати як монохромну, так і поліхромну гаму.</p> <p>Графіка поділяється на такі різновиди: станової, промислової, тиражної, комп'ютерної.</p> <p>Твори тиражної графіки можна побачити у вигляді ілюстрації до книжок, журналів, газет. Плакатну графіку ви зустрінете на афішах та біг-бордах. Дуже легко розрізнити твори комп'ютерної графіки, створені на основі цифрових технологій.</p>	
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	<p>Перегляд зображення та розрізнення графічних творів, які відносяться до різних видів графіки: станової, промислової, тиражної, комп'ютерної.</p> <p>Аналіз графічних творів.</p> <p>Перегляд відеороликів «Засоби виразності графіки», «Силуетні зображення».</p>	2 хв
		<p>Аналіз творів. Визначення видів графіки та розрізнення лінійних та силуетних зображень.</p>	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1.	<i>Творча діяльність</i>	Практична робота «Лінія. Чарівні перетворення»	20 хв
4.2.	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв
4.3.	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «Відгадай вид рисунка» на розрізнення лінійних та силуетних рисунків.	5 хв
5.	Комунікація через мистецтво	<p>Обговорення на тему «Осінні образи в музиці й графіці».</p> <p>Визначення власних емоцій від роботи над створенням графічних композицій з силуетними зображеннями.</p> <p>Демонстрація власних образотворчих графічних</p>	2 хв

		досягнень.	
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Що таке графіка і які види графіки існують? Поміркуйте, чим відрізняється кожен вид графіки. Що таке лінійний та силуетний рисунок?	2 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

Урок 9.

Тема уроку. Осінні образи в музиці та живописі

Мета уроку:

— продовжити знайомство із поняттям вокальна музика, хорова музика, познайомити з видами хорових колективів, ознайомити з поняттям тембри голосів;

— розвивати вміння учнів уважно слухати музику та знаходити слова до опису характеристики хорової музики, розвивати вміння розрізняти на слух тембри голосів на слух, вміння висловлювати власні музичні враження від прослуханого твору, розвивати вміння виконувати музикування на музичних інструментах до пісні;

— виховувати інтерес до слухання класичної музики та інтерес до виконання дитячих пісень.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрет композиторів, чий твори слухаємо на уроці;

Основні поняття для засвоєння: Вокальна музика. Хорова музика. Види хорових колективів. Тембри голосів

Твори, що вивчаються на уроці:

Українська народна пісня «Іди, іди, дощику», обробка Є.Ляшка, виконує дитячий хор. Українська народна пісня «Дощик накрапає» у виконанні народного хору. Уривок із хорової кантати «Осінь» Б. Лятошинського з циклу «Пори року». Пісня «Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка).

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Мотивація до навчання. Чи доводилось вам слухати хорову музику? Пригадайте назву ваших улюблених хорових творів, які ви слухали в початковій школі.	3 хв
2.	Новий матеріал	Мистецький словничок: Хорова музика — великий колектив співаків, створений для виконання багатоголосих хорових творів із музичним супроводом та без нього. Цікаво знати, що за кількістю виконавців вокальна музика схожа з інструментальною. Розрізняють: малий, середній, великий або зведений хори.	1 хв
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	Українська народна пісня «Іди, іди, дощику», обробка Є.Ляшка, виконує дитячий хор. Українська народна пісня «Дощик накрапає» у виконанні народного хору. Уривок із хорової кантати «Осінь» Б. Лятошинського з циклу «Пори року».	3 хв
		Аналіз творів мистецтва. Який настрій створює у вас прослухана музика? Виберіть для її характеристики найбільш влучні слова: <i>лагідна, сумна, хвилююча похмура, легка, оптимістична, прозора, весела, бурхлива, грізна</i> . Обговоріть, які музичні інструменти виконували твори. Проаналізуйте характер музики двох творів. Які особливості тембрів голосів? Поміркуйте.	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1	<i>Вокальна</i>	Виконання поспівки «Осінь».	2 хв

	<i>діяльність</i>	Розучування пісні «Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка).	6 хв
		Виконання пісні під акомпанемент.	3 хв
4.2.	<i>Творча діяльність</i>	Завдання на вибір вчителя: Пластична імпровізація. Виконання танцю-імпровізації до пісні.	3 хв
		Створення малюнка до твору. Підбір кольорів до музики. Спробуйте підібрати кольори до кожного твору, до характеру музики. Створіть малюнок до одного з творів за вибором.	2 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «Відгадай вид хору за зображенням та звучанням».	5 хв
4.5	<i>Музикування</i>	Музичний супровід до пісні на шумових інструментах.	2 хв
5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «Хорова музика». Оцінювання творчої діяльності та музикування. Визначення власних емоцій від творчої діяльності.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Які особливості хорова музика? Що таке тембр? Як види тембрів ви знаєте? Поміркуйте.	1 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

Урок 10.

Тема уроку. Осінні образи в музиці та живописі

Мета уроку:

— поглибити знання про живопис, дати уявлення про види живопису: станковий, монументальний, театральньо-декоративний, мініатюра, розглянути поняття колір в творах живопису, поглибити знання з засобів

художньої виразності творів живопису: колір, властивості кольору (теплих і холодних кольорів, розглянути поняття тон, колорит, пляма, мазок;

— розвивати вміння учнів здійснювати аналіз зображень у динаміці, аналіз кольорів у творах живопису, вміння здійснювати розрізнення теплих і холодних кольорів, поєднання теплих та холодних кольорів у живописі як засіб відтворення глибини простору, створювати живописну композицію за уявою;

— виховувати інтерес до творчості художників-живописців та шедеврів світового живопису.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: інструменти для роботи з малюнками, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації картин, мультимедійна презентація, портрети художників, чиї твори переглядаємо на уроці.

Основні поняття для засвоєння:

Живопис. Види живопису: станковий, монументальний, декоративний, театральньо-декораційний, мініатюра, іконопис. Колір як засіб виразності у живописі. Поєднання теплих та холодних кольорів у живописі як засіб відтворення глибини простору.

Твори, що вивчаються на уроці:

Репродукції живописних творів мистецтва та світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у живописі.

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Мотивація до навчання. Пригадайте, яке значення в картинах живопису відіграє колір. Перегляд відеоролика «Колір у живописів».	3 хв
2.	Новий матеріал	Мистецький словничок: Живопис , також малярство (від нім. <i>Malerei</i>) — вид образотворчого мистецтва, основним виражальним засобом якого є колір та який відтворює дійсність за допомогою фарб.	1 хв

		<p>За призначенням та особливостями художнього виконання живопис поділяється на монументальний, станковий, декоративний, театральнo-декораційний, іконопис, мініатюру.</p> <p>Монументальний живопис — вид живописних творів великого масштабу, що прикрашають стіни та стелю архітектурних споруд.</p> <p>Станковий живопис — виконується на мольберті. Вирізняється самостійністю окремого твору, використовується для прикрашання інтер'єрів. До нього найчастіше застосовують термін «картина».</p> <p>Декоративний живопис призначений прикрашати. Входить до складу архітектурного ансамблю або до творів декоративно-ужиткового мистецтва. Є складовою частиною орнаментальних розписів та композицій, що не мають самостійного значення.</p> <p>Театральнo-декораційний живопис використовується при оформленні сцени, створенні театральних декорацій та ескізів театральних костюмів.</p> <p>Іконопис — мистецтво писання ікон; вид живопису, що має культове призначення.</p> <p>Мініатюра — живописний твір невеликого формату; виконується на папері, металі, кістці, порцеляні, лакованих виробах.</p>	
3.	Сприймання та інтерпретація	Повторення: матеріали, інструменти та обладнання для створення живописних творів.	2 хв

	мистецтва	Репродукції живописних творів мистецтва та світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у живописі.	
		Аналіз картин. Аналіз кольору в творах.	2 хв
		Надання характеристики кольорам картин.	1 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1.	<i>Творча діяльність</i>	Завдання на вибір вчителя: Вправи на розрізнення теплих і холодних кольорів.	2 хв
		Вправа на зображення об'єктів у динаміці.	2 хв
		Виконання практичної роботи. Практична пейзажна робота за уявою «Барви осені».	13 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	3 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «На віртуальній виставці картин».	5 хв
5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «Осінь в творах живопису». Визначення власних емоцій від роботи над виконанням живописної роботи. Демонстрація власних живописних досягнень.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Які види живопису ви знаєте? В чому їхня особливість? Які правила зображень предметів у динаміці? Поміркуйте. Яка гама кольору в живописі?	2 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

Урок 11.

Тема уроку. Мистецтво форм

Мета уроку:

- розширити знання про інструментальну музику, камерно-інструментальну музику, розглянути поняття фортепіанна музика, соло, дует, розглянути поняття музична форма на прикладах одночастинних, 2-3 частинних форм;
- розвивати вміння учнів визначати форму музичного твору на слух, вміння розрізняти характер музичного твору, уважно слухати музику та висловлювати власні музичні враження від прослуханого твору та визначати характер, форму музики, розвивати вміння створювати музичний супровід до пісні;
- виховувати інтерес до слухання музики та виконання пісень українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композиторів.

Основні поняття для засвоєння: Інструментальна музика. Камерно-інструментальна музика. Фортепіанна музика. Соло, дует. Музична форма. Одночастинна, 2-3 частинна форма.

Твори, що вивчаються на уроці:

П.І. Чайковський. Мелодія для скрипки та фортепіано. С. Рахманінов.

Прелюдія № 5 (соль-мінор). Твори для фортепіано різних форм (за вибором вчителя). Пісня «Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка).

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Мотивація до навчання. Пригадайте, що означає форма в музиці.	2 хв

2.	Новий матеріал	Інструментальна музика. Камерно-інструментальна музика. Камерно-інструментальна музика — вид музичного мистецтва, створена для виконання на музичних інструментах малим складом музикантів у невеликих приміщеннях. Повторення будова 2-3 музичних форм в музиці.	1 хв
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	П.І. Чайковський. Мелодія для скрипки та фортепіано. С. Рахманінов. Прелюдія № 5 (соль-мінор). Твори для фортепіано різних форм (за вибором вчителя).	3 хв
		Аналіз творів мистецтва. Який лад у кожному з творів? Опишіть гармонію. Охарактеризуйте музичні образи творів. Визначте на слух музичні інструменти, які виконували твори, та вид ансамблів і їхній склад у квартетах.	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1	<i>Вокальна діяльність</i>	Виконання поспівок.	2 хв
		Виконання пісні «Дощова осінь» (сл. А. Качана, муз. Д. Суботенка) під фонограму.	4 хв
		Пластична імпровізація. Виконання танцю-імпровізації до пісні.	2 хв
4.2.	<i>Творча діяльність</i>	Творче завдання «Розпізнай форму музичного твору».	3 хв
		Створення малюнків-схем «Форма музичних творів».	5 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «У світі форм».	5 хв
4.5	<i>Музикування</i>	Гра-імпровізація на синтезаторі чи металофоні «Настрій в музиці».	2 хв
5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «Форма в творі». Оцінювання творчої діяльності та музикування. Визначення власних емоцій від творчої діяльності.	2 хв

6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Які характерні особливості музичних форм в прослуханих творах? Що таке форма в музичному творі? Назвіть відомі вам форми музичних творів. Виконання якого завдання сподобалося вам найбільше і чому?	1 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

Урок 12.

Тема уроку. Мистецтво форм

Мета уроку:

- дати уявлення про поняття Скульптура. Види скульптур. Об'єм як засіб виразності в скульптурі. Об'ємна геометрична форма як основна складова скульптурного зображення;
- розвивати вміння учнів створювати рельєфні зображення із пластиліну з дотриманням природних форм, вміння створювати пластичні вироби різними способами, розвивати вміння робити аналіз художніх образів у скульптурних творах, висловлювати власні емоції від перегляду світлин з прикладами скульптурних творів різних видів;
- виховувати інтерес до творів скульптури та інтерес до професії скульптора.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: інструменти для роботи з малюнками, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації картин, мультимедійна презентація.

Основні поняття для засвоєння: Скульптура. Види скульптур. Об'єм як засіб виразності в скульптурі. Об'ємна геометрична форма як основна складова скульптурного зображення.

Твори, що вивчаються на уроці:

Світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у скульптурі.
Зображення в об'ємі «Осінній натюрморт. Дари осені».

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний	Мотивація до навчання.	3 хв

	момент	Пригадайте, які види скульптур існують. Які засоби виразності творів скульптури ви пам'ятаєте?	
2.	Новий матеріал	Мистецький словничок: Скульптура. Види скульптур. Засоби художньої виразності творів скульптури: <i>об'єм, пластика форми, фактура</i> . Гармонія у творі скульптури. Виявлення асоціативності пластики та фактури форми (рельєф, кругла скульптура).	2 хв
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	Світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у скульптурі. Основними видами скульптури є кругла скульптура і рельєф. Кругла скульптура (статуя, напівфігура, бюст, скульптурна група) — розрахована на круговий огляд та естетичне сприйняття з усіх боків. За призначенням круглу скульптуру поділяють на <i>монументальну</i> (пам'ятник), <i>монументально-декоративну</i> (фонтан, каріатида тощо) та <i>станкову</i> (скульптура в музеях, на виставках, в інтер'єрі громадських та особистих будівель). Окремим різновидом станкової скульптури є скульптура малих форм (статуетки людей, тварин тощо). Рельєф — це скульптура, розгорнута на площині, що частково виступає над нею (або заглиблена в неї). Тому скульптор у рельєфі має більше, ніж у круглій скульптурі, можливостей вільно групувати постаті та відтворювати елементи пейзажного й архітектурного середовища.	3 хв

		<p>Залежно від того, наскільки високо виступає зображення над фоном, розрізняють рельєф <i>низький (барельєф)</i> і <i>високий (горельєф)</i>.</p> <p><i>Контррельєф</i> — це вид площинної скульптури, в якій зображення заглиблюється у площину.</p>	
		Аналіз світлин. Розгляньте світлини скульптурних творів. Зверніть увагу, яку роль відіграє гармонія у творах.	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1.	<i>Творча діяльність</i>	<p>Вправи на вибір вчителя:</p> <p>Вправи розрізнення природних форм у скульптурах (дерев, тварин, птахів, комах), добір асоціацій, характеристика образів скульптурних форм.</p> <p>Вправа на ліплення різних видів рельєфів: листя, квіти, дерева.</p>	5 хв
		<p>Практична робота.</p> <p>Зображення в об'ємі «Осінній натюрморт. Дари осені».</p>	15 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	<p>На вибір вчителя:</p> <p>Гра «Розрізни вид скульптури».</p> <p>Гра-пантоміма «В музеї воскових скульптур».</p>	2 хв
5.	Комунікація через мистецтво	<p>Обговорення на тему «Форма в скульптурних творах».</p> <p>Визначення власних емоцій від роботи над виконанням рельєфу.</p> <p>Демонстрація власних творчих досягнень.</p>	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	<p>Які види скульптур ви знаєте?</p> <p>Які засоби виразності скульптурних творів ви знаєте?</p> <p>Що таке форма в скульптурних творах? Чи вдалось вам</p>	2 хв

		створити художній образ у вашій роботі?	
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	2 хв

Урок 13.

Тема уроку. Мистецький ансамбль

Мета уроку:

— ознайомити з поняттям інструментальна музика, камерно-інструментальна ансамблева музика, надати поняття про види ансамблів, надати уявлення про симфонічну музику, поглибити знання про поняття оркестр, ознайомити з видами оркестрів;

— розвивати вміння учнів добирати слова до характеристики художніх образів у ансамблевій та симфонічній музиці, розрізняти на слух характерні звучання інструментів симфонічного оркестру, розрізняти на слух засоби виразності в симфонічній музиці;

— виховувати інтерес до слухання музичних творів у звучанні ансамблів та симфонічного оркестру та виконання дитячих пісень українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композиторів.

Основні поняття для засвоєння: Інструментальна музика. Камерно-інструментальна музика. Ансамблева. Види ансамблів. Симфонічна музика.

Твори, що вивчаються на уроці:

Л. ван Бетховен. Квартет до-мінор для струнного квартету (I частина).

В.А. Моцарт. Квартет ре-мажор для флейти і струнних інструментів.

В.А. Моцарт. Уривок із симфонії № 41 «Юпітер» (I частина). Пісня «Планета дитинства» Д. Пташинської.

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	<p>Мотивація до навчання.</p> <p>Де можна побачити інструментальний ансамбль та оркестр? Які види оркестрів ви знаєте? Запрошую на зустріч із ансамблевою та симфонічною музикою та симфонічним оркестром.</p>	3 хв
2.	Новий матеріал	<p>Мистецький словничок:</p> <p>Ансамблева музика виконується в складі музичних ансамблів.</p> <p>Види ансамблів. За складом музичних інструментів ансамблі поділяють на <i>фортепіанні, струнні, духові, ансамблі ударних інструментів</i> тощо.</p> <p>Симфонічна музика — музична творчість, що охоплює різні види і форми творів, написаних для симфонічного оркестру: симфонії, симфонічні поеми, концерти для інструментів соло і оркестру, сюїти, увертюри та ін. Симфонічний оркестр — це великий колектив музикантів (оркестр), що виконують симфонічні музичні твори.</p> <p>Поняття оркестр — колектив музикантів, призначений для сумісного виконання музичних творів.</p> <p>Види оркестрів: симфонічний оркестр, камерний оркестр, оркестр народних інструментів, духовий оркестр, джазовий оркестр, естрадно-симфонічний оркестр, шумовий оркестр.</p> <p>Групи музичних інструментів симфонічного оркестру: група дерев'яних духових, група мідних духових, група ударних, група клавішних/щипкових, група струнних (струнно-смичкових) інструментів.</p> <p>Засоби художньої виразності музичного мистецтва: ритм, темп,</p>	2 хв

		<p>тембр.</p> <p>Вокально-інструментальна музика — музика, яка поєднує вокальне та інструментальне виконання.</p> <p>Характер твору. Музика як кінцевий результат змішання звуків і тиші в часі, передає емоційну атмосферу, тонкі почуття людини, яка написала її.</p> <p>Згідно з працями деяких учених, музика має властивість впливати як на психологічний, так і фізичний стан людини. Природно, такий музичний твір має свій характер, закладений творцем — композитором, що впливає на людину.</p> <p>Якими словами можна охарактеризувати характер музичного твору?</p> <p>Повторення: засоби художньої виразності музичного мистецтва — узагальнення вивченого.</p> <p>Повторення: способи розвитку музики — виконавські, динамічні, жанрові, мелодичні, темпові, темброві. Повторення матеріалу.</p> <p>Повторення вивчених понять.</p> <p>Виконання тестових завдань.</p>	
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	<p>Л. ван Бетховен. Квартет до-мінор для струнного квартету (I частина).</p> <p>В.А. Моцарт. Квартет ре-мажор для флейти і струнних інструментів.</p> <p>В.А. Моцарт. Уривок із симфонії № 41 «Юпітер» (I частина).</p>	3 хв
		Аналіз творів мистецтва.	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1	Вокальна діяльність	Поспівка «Моя школа».	2 хв
		Пісня «Планета дитинства» Д. Пташинської — розучування.	5 хв
		Пластична імпровізація під пісню.	3 хв

4.2.	<i>Творча діяльність</i>	Перегляд відеоролика. Види оркестрів.	3 хв
		Ритмічна імпровізація під біт.	2 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	3 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «Диригент».	4 хв
		Ритмічна гра «Оркестр».	2 хв
4.5	<i>Музикування</i>	Відтворення музичного ритму до пісні (робота з зошитом).	2 хв
5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «Ритм і темп у творі». Оцінювання творчої діяльності та музикування. Визначення власних емоцій від творчої діяльності.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Що таке оркестр? Які види оркестрів ви знаєте? Опишіть особливості засобів виразності: темп, ритм, тембр. Назвіть відомі вам інструменти симфонічного оркестру.	2 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	2 хв

Урок 14.

Тема уроку. Мистецький ансамбль

Мета уроку:

— ознайомити із поняттям архітектура, поглибити знання про види архітектури та типи споруд, надати уявлення про засоби художньої виразності творів архітектури, розглянути поняття мистецький архітектурний ансамбль;

— розвивати вміння учнів здійснювати аналіз художніх образів архітектурних споруд, вміння створювати багатопланову аплікаційну роботу з готового шаблону із доопрацюванням кольоровими олівцями та фломастерами «Погляд на місто із вікна авто», розрізняти зорovo особливості засобів художньої виразності творів архітектури та архітектурних ансамблів;

— виховувати інтерес до мистецтва архітектури та виконання рисунку із зображенням будинків, вулиці.

Тип уроку: комбінований, урок заглиблення в тему.

Обладнання: інструменти для роботи з матеріалами для створення аплікації, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації картин, мультимедійна презентація, приклади світлин з архітектурними ансамблями.

Основні поняття для засвоєння: Архітектура. Види архітектури. Засоби виразності архітектури. Архітектурний ансамбль. Метод загородження як засіб відтворення глибини простору.

Твори, що вивчаються на уроці:

Світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ в архітектурі.
Багатопланова аплікаційна робота з готового шаблону із доопрацюванням кольоровими олівцями та фломастерами «Погляд на місто із вікна авто».

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Мотивація до навчання. Перегляд відеоролика «Засоби виразності архітектури».	3 хв
2.	Новий матеріал	Архітектура — це одночасно наука і мистецтво проектування будівель, а також власне система будівельних споруд, які формують просторове середовище для життя і діяльності людей відповідно до законів краси. Існує три види архітектурної діяльності: <i>містобудування</i> (призначений для проектування нових міст та інших населених пунктів, реконструкцій старих міських районів), <i>архітектура об'ємних споруд</i> (житлова, культова, суспільно-громадська, промислова), <i>ландшафтна архітектура</i> (призначена для проектування садово-паркового середовища). До <i>житлової архітектури</i>	2 хв

		<p>належать житлові та дачні будинки.</p> <p><i>Культова архітектура</i> — церкви, костели, мечеті, каплиці, храмові споруди, святилища тощо.</p> <p>До <i>суспільно-громадської архітектури</i> належать театри, музеї, навчальні заклади, магазини тощо.</p> <p><i>Промислова архітектура</i> — фабрики, заводи тощо.</p> <p><i>Ландшафтна архітектура</i> — це сквери, бульвари, парки з використанням малих архітектурних форм: альтанок, фонтанів, містків і т. ін.</p> <p>Художня мова, засоби художньої виразності творів архітектури: композиція, масштаб, пропорції, ритм, пластика, об'єм, колір матеріалів, фактура.</p>	
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	<p>Перегляд прикладів. Світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ в архітектурі.</p> <p>Перегляд відеоролика «Засоби виразності архітектури».</p>	3 хв
		<p>Аналіз архітектурних споруд.</p>	2 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1.	<i>Творча діяльність</i>	<p><i>На вибір вчителя:</i></p> <p>Розпізнавання характерних особливостей архітектурних ансамблів.</p>	5 хв
		<p>Практична робота.</p> <p>Багатопланова аплікаційна робота з готового шаблону із доопрацюванням кольоровими олівцями та фломастерами «Погляд на місто із вікна авто».</p>	20 хв

4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	3 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «Розпізнаємо форми архітектурних споруд».	5 хв
5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «Архітектурний ансамбль». Визначення власних емоцій від роботи над створенням рисунка. Демонстрація власних живописних досягнень.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Що нового ви дізнались про архітектуру? Які види архітектури вам відомі? Що означає поняття архітектурний ансамбль? Якою музикою можна озвучити вашу творчу роботу?	2 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	3 хв

Урок 15.

Тема уроку. Мистецтво і сучасність

Мета уроку:

— ознайомити з поняттям вокально-інструментальна музика, поглибити знання про засоби художньої виразності музичного мистецтва, розглянути поняття характер твору, повторити пройдений матеріал, узагальнити набуті знання та практичні навички, оцінити творчу практичну діяльність учнів;

— розвивати вміння учнів уважно слухати музику, надавати характеристику творам вокально-інструментальної музики та впізнавати мелодії творів на слух у вигляді музичної вікторини, розвивати вміння розпізнавати пісню за малюнком, вміння виконувати пластичні та вокальні імпровізації;

— виховувати інтерес до слухання класичної музики та виконання дитячих пісень українських композиторів.

Тип уроку: комбінований, урок узагальнення знань.

Обладнання: музичний інструмент, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації до музичного твору та пісні або мультимедійна презентація, портрети композиторів, чий твори звучатимуть на уроці.

Основні поняття для засвоєння: Вокально-інструментальна музика. Засоби художньої виразності музичного мистецтва. Комп'ютерна музика.

Твори, що вивчаються на уроці:

Українська народна пісня «Місяць на небі» у виконанні Національної капели бандуристів України. Пісня «Співає Соломія» у виконанні вокально-інструментального ансамблю «SoloMia». Повторення музичних творів, музична вікторина, повторення вивчених пісень.

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Мотивація до навчання. На вас чекає цікава мандрівка Країною мистецтва.	3 хв
2.	Новий матеріал	<i>Мистецький словничок:</i> Інструментальна музика.	1 хв
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	Українська народна пісня «Місяць на небі» у виконанні Національної капели бандуристів України. Пісня «Співає Соломія» у виконанні вокально-інструментального ансамблю «SoloMia». Повторення музичних творів, музична вікторина, повторення вивчених пісень. Музична вікторина. Слухання фрагментів музичних творів, які звучали на уроках. Пригадування назв цих композицій та обрання для кожної з них відповідного зображення.	5 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1	<i>Вокальна діяльність</i>	Повторення поспівок.	1 хв
		Пісня «Планета дитинства» Д. Пташинської —виконання. Виконання пісень, які вивчали. Виконання пісні на вибір за малюнками. Мелодійна та пластична імпровізація.	4 хв

		Плескання ритму пісні на вибір.	3 хв
4.2.	<i>Творча діяльність</i>	<i>Теоретичне завдання:</i> Знавці музики. Відповіді на запитання.	6 хв
		Пластична імпровізація. Показ рухами характеру музики. Узагальнювальні творчі завдання в зошиті.	5 хв
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	2 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Ігрова гралявина. Створення музичної історії ланцюжком.	4 хв
4.5	<i>Музикування</i>	Музично-ритмічна зупинка. Створення музичного супроводу до пісні.	2 хв
5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «Сучасність і мистецтво». Оцінювання творчої діяльності. Визначення власних емоцій від творчої діяльності.	2 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Визначення власних емоцій від творчої діяльності.	1 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	1 хв

Урок 16.

Тема уроку. Мистецтво і сучасність

Мета уроку:

- розглянути прикладами використання новітніх технологій у сучасному мистецтві, ознайомити з поняттями дизайн і його види, надати уявлення про поняття арт-дизайн, комп'ютерний дизайн, розглянути характерні особливості фотомистецтво як виду сучасного мистецтва;
- розвивати вміння учнів розпізнавати види дизайну та фотомистецтва серед прикладів творів, розрізняти знайомі художні образи з серед творів дизайну

та фото надавати їм характеристику, вміння розпізнавати види образотворчого мистецтва, розвивати вміння створювати малюнок-ескіз дитячої кімнати;

— виховувати інтерес до творів образотворчого мистецтва та виконання прикладів дизайну.

Тип уроку: комбінований, урок узагальнення знань.

Обладнання: інструменти для роботи з малюнками, програвач, мультимедійна дошка, ілюстрації картин, мультимедійна презентація, портрети живописців, чії картини переглядаємо на уроці.

Основні поняття для засвоєння: Використання новітніх технологій у сучасному мистецтві. Дизайн і його види. Артдизайн, комп'ютерний дизайн. Фотомистецтво як вид сучасного мистецтва. Композиційний центр. Фотоколаж.

Твори, що вивчаються на уроці:

Світлини, що яскраво репрезентують видовий поділ у дизайні, фотомистецтво як вид візуального мистецтва.

Хід уроку

№	Назва розділу уроку	Зміст	Кількість хвилин
1.	Організаційний момент	Мотивація до навчання. На вас чекає незвичайна мандрівка Країною візуальних образів.	3 хв
2.	Новий матеріал	Мистецький словничок: Дизайн як вид мистецтва. Дизайн — художнє конструювання предметів побуту, формування гармонійного предметного середовища, створеного засобами промислового виробництва, для забезпечення найкращих умов праці, побуту та відпочинку людей. Дизайн, як творчий процес, поділяють на: — <i>художній дизайн</i> — створення речового світу суто з	2 хв

		<p>погляду естетики сприйняття (зовнішні прояви форми); — <i>технічну естетику</i> — науку про дизайн, яка враховує всі аспекти, перш за все, конструктивність, функціональність, комфортність експлуатації виробу тощо. <i>Види дизайну</i>: промисловий, графічний, дизайн середовища. Комп'ютерний та артдизайн. <i>Засоби виразності дизайну</i>: гармонія, контраст, виразність, візерунок, фактура, пластика форм. Фотомистецтво як вид сучасного мистецтва. Фотомистецтво — створення за допомогою технічних засобів зорового образу документального значення, художньо виразного і достовірного, що фіксує в застиглому зображенні мить дійсності. Дослідіть засоби виразності фотомистецтва. Повторення вивчених понять. Виконання тестових завдань.</p>	
3.	Сприймання та інтерпретація мистецтва	<p>Аналіз світлин. Перегляд прикладів світлин із видами дизайну, прикладів світлин фото. Шедеври українських дизайнерів та фотохудожників. Повторення матеріалу.</p>	3 хв
4.	Художньо-творча діяльність		
4.1.	<i>Творча діяльність</i>	<p>На вибір вчителя: Аналіз творів дизайну та дизайні. Вправа на розпізнавання видів фото.</p>	6 хв
		<p>Практична робота. Колективна творча робота: фото-колаж «Моя</p>	12 хв

		мистецька Україна».	
4.3	<i>Фізкультхвилинка</i>	Виконання рухів під відеоролик.	3 хв
4.4	<i>Ігрова діяльність</i>	Гра «Колекція фото. Настрої». Театралізована постановка «Настрої і характер у мистецтві».	2 хв
5.	Комунікація через мистецтво	Обговорення на тему «Мистецтво та сучасність». Визначення власних емоцій від роботи над створенням творчих робіт. Демонстрація власних дизайнерських досягнень.	2 хв
		Виставка-перегляд творчих робіт учнів. Демонстрація власних творчих досягнень на виставці творчих робіт.	3 хв
6.	Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія	Обговорення на тему «Мої досягнення в Країні мистецтва», «Правила спільної взаємодії». Визначення власних емоцій від роботи над створенням ескізу. Демонстрація власних творчих досягнень.	2 хв
7.	Підсумок уроку	Визначення власних емоцій від уроку.	3 хв